

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROCNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej - Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 ameriške dolarje - TEKOČI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Štev. 30 (540)

Leto XI

NOVO MESTO, 28. JULIJA 1960

UREJUJE uredniški odbor - Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopisno podjetje "Delo" v Ljubljani

Dobra setev - bogata žetev

Letošnja jesen: 5.000 hektarov italijanke v pogodbenem sodelovanju - Občine morajo v pripravah na setev krepko pomagati - Kmetijskih strojev bo za kooperante dovolj, le pravilno jih bo treba izbrati

Na poljih Spod. Posavja, Dolenjske in Bele krajine je pred štirinajstimi dnevi še dozorevala italijanka. Bogato klasje je kmalu nato padalo pod zamah žanjice, marsikje pa so ga želi kombajni. Le dobra dva meseca še in spet bo sprejela zemlja novo zrnje. Od tega, kakšno bo to zrnje in kako bomo zemljo pripravili in obdelali, je odvisna prihodnja žetev. Prav je torej, da se že zdaj ozremo po nalogah in pravočasno pripravimo vse, kar je potrebno za jesensko setev.

Kmetovalcev letos ne bo treba prepričevati naj sejejo italijanko, saj so se že sami odločili zanjo. Ni pa dovolj, le sejati jo! Vse preradi si še vedno izposojamo seme od sosedov, ob žetvi pa smo razočarani. Le izbrano, strokovno pregledano in razkuženo seme bo dalo bogato žetev! In ob pravem času mora v primeru pripravljeno zemljo. Le nikar hite! Lani je mnogo pšenice v Beli krajini prizadela pezeba prav zato, ker so je prezgodaj sejali. Tudi pri gnojenju z umetnimi gnojili je treba upoštevati navodila. Če gnojimo preveč, italijanka radežda poleže (bridka izkušnja mnogih iz letošnjega leta). Tudi če bomo umetno gnojilo trosili povsod, samo po pšenici ne, bomo škodili le sebi! Posejmo dobro seme, upoštevajmo vsa navodila, pa bomo prihodnje leto veselih obrazov želi bogato klasje!

Samo 4 sorte pšenice!

V okraju pridelamo 80 ton semenske pšenice. To je dovolj le za 400 ha. Za preostalih 4600 ha moramo seme kupiti. Dovolj lepega in zdravega semena je na razpolago v murskoboškem in mariborskem okraju, zadruga pa so naročile dozdej le 20 ton semenske pšenice, kar je mnogo premalo. Pohitimo, da ne bo prepozno!

Letos bomo sejali samo 4 vrste italijanke: s sorto »san pastore« bomo posejali dobro polovico površin, s sorto »leonardo« 2300 ha, nekaj pa s »asilio« (nadomestila bo »bavarsko kraljico« in U-1) in s sorto »san marino«. Avgust in prvo polovico septembra uporabimo za čiščenje semena in ugotavljanje kaljivosti, saj so se nam napake v semenski službi vsa leta doslej močno maščevale.

Stroji - samo za kooperante

Stroji, kar jih imamo, komaj zadoščajo za obdelavo pogodbenih površin, zato bo letos režim strožji. Kmetovalci naj

»Prisrčno vam čestitam ob novem priznanju - dvakratnem udarništvu! Ostanite tudi vnaprej zgled prizadevnosti in navdušenja, vlnoko dvigajte naše zastave in vztrajajte pri nalogah, ki ste si jih postavili!« je v petek zvečer pozdravil zbrano MDOB »PARTIZANSKI ROG« v Zalogu predsednik OK LMS tovariš Slavko Dokl, ki je v imenu okrajnega komiteja mladine pozdravil taborniško brigado za drugo udarno

njo smer za razvoj sta odredeni. Občine so kmetijstvu kot pomembni gospodarski panogi posvečale doslej premalo skrbi. Vsi občinski ljudski odbori so v družbenih planih za leto 1960 predvideli tudi jesenske posevke in določili površine zanje. Občina je torej za izpolnjevanje plana v kmetijstvu sodegovorna. Prav tako, kot spremlja izpolnjevanje plana v industriji, ga mora spremljati tudi v kmetijstvu in tudi pomagati. Zadruga imajo vsako leto mnogo težav zaradi nabave semen in umetnih gnojil. Plan določa posevek, zanj so potrebna semena in umetna gnojila, oboje pa mora zadruga zagotoviti. Pri tem pa nikdar ne ve, koliko bodo kmetovalci kupili. Pogosto so primeri, da zadrugam ostanejo znatne zaloge semen in gnojil, oboje je hitro pokvarljivo blago, hkrati pa bremenijo njihova že tako majhna obratna sredstva. Če bi občina pravočasno izdala odlok o agrominimumu, ki bi določal uporabo umetnih gnojil in vrsto semen za posevek (zvezni zakon, ki to omogoča, bo kmalu »star« že dve leti!), bi bile zadruge naštetih težav rešene. Izmed 9 občin v okraju so na tem področju naredili nekaj le v Brezicah, v Metliki se pripravljajo, v ostalih občinah pa čakajo... Skrajni čas je,

Še beseda v nalogah zadrug

Večidel opravil pri jesenski setvi čaka zadruga. Letos je na razpolago dovolj umetnih gnojil. Ker nimajo primernih skladišč, naj jih zadruga naročajo v manjših količinah, kmetje pa naj jih kar iz železniškega vagona vozijo domov. Na strojno oranje naj se zadruga temeljito pripravijo. Lani smo s traktorji zorali le 30 odstotkov površin za pogodbeno setev in opravili le 25 odstotkov setve s stroji. Mehanizacije je dovolj za strojno obdelavo vseh pogodbenih površin, moramo pa stroje pametno uporabiti. Tudi s strokovno službo ne bo letos večjih težav. Upravniški zadrug in kmetijski tehniko so v preteklih letih pridobili dovolj izkušenj. Zadruga naj skrbno in najprej obdelajo svoje eknomije. Na teh površinah in onih pri državnih posestvih ne bo večjih težav. Ne bo jih tudi drugod, če bomo le pravočasno pripravili vse, saj imamo do setve še dva meseca časa.

Nova spomenika v Beli krajini

V počastitev 19. obletnice vstaje slovenskega ljudstva so preteklo nedeljo odkrili v Beli krajini dvoje novih obeležij. Na čimomajski strani železniškega podvoza pri Vranovičih je partizanski prvoborec -

sedaj polkovnik JLA Vlado Mišiča odkril spomenik v spomin na eno prvih diverzantskih akcij v Beli krajini. Kot preživeli udeleženci tega podviga je opisal napad na omejneno močno italijansko postojanko v noči med 11. in 12. avgustom 1941, ki je bil del obsežne zasnove akcije na železniški progi na odseku Semeč - Otavec - Gradec.

Vrbopletarstvo v Mokronogu ostane

O naglem razvoju Vrbopletarstva v Mokronogu smo že poročali. Pred nedavnim pa se je nekaj zataknilo, slišati je bilo celo, da bo novi obrat, kjer je zaposlenih že 60 ljudi, ukinjen. Obrat se je razvijal s pomočjo podjetja Interobrt iz Ljubljane in z močno pomočjo občine Trebnje. Ker so nekaj ljudi iz Interobrti, ki so novemu obratu v Mokronogu nudili največ pomoči, pred

kratkim zaprli (slišati je, da je v ozadiju gospodarski kriminal), so pri Interobrti Ljubljana sprejeli enostranski sklep, da bodo obrat v Mokronogu zaprli. S posredovanjem OLO Novo mesto in občine Trebnje pa bo mladi, mnogo obetajoči obrat ostal in se, kot upamo, kmalu razvil v samostojno podjetje.

Brigadirji: vaš višji traktorski tečaj!

Okrajna zadruga zveza in Okrajni komitej LMS Novo mesto organizirata v času od 2. do 5. avgusta 1960 na Grmu pri Novem mestu višji traktorski tečaj za mladince, ki so uspešno opravili nižji traktorski tečaj v brigadah.

Kandidati naj se javijo dne 2. avgusta (torek) ob 8. uri zjutraj pri upravi tečaja na Grmu.

OZZ in OK LMS

Obratna sredstva na seji zborna proizvajalcev

V petek 29. julija ob 9. uri bo 8. seja Zborna proizvajalcev ObLO Novo mesto (v sindikalnem domu), na kateri bodo razpravljali o problemu obratnih sredstev v podjetjih.

»Praznik ljudstva častimo z delom«

Med proslavami, s katerimi smo letos počastili dan vstaje slovenskega ljudstva, velja posebej omeniti tiste, ki jih je priredila mladina. Posebno

prisrčno so počastili 22. julij pionirji TABORA SUTJESKE v Dol. Toplicah (več o tem v prih. številki), ena najkvalitetnejših proslav pa je bila ob

tabornem ognju taborniške brigade v Zalogu. Razen brigadirjev je prišlo tudi precej delavcev opekarne Zalog, mladina iz Straže in Novega mesta in okolici. Goste in brigadirje je pozdravil komandant brigade Slavko Pavlin, nakar je ob ognju zadonela pesem. Jože Sintič je govoril o pomenu 22. julija in borbi naših narodov za svobodo; sledila je domiselno zrežirana proslava - prerez skozi narodno-osvobodilni boj, njegov razvoj in zmagovalen zaključek, ki se nadaljuje v uspehih mladinskih brigad. Nastop je zrediral član štaba brigade Janez Korošec: lahko trdimo, da tako uspele proslave taborniki še nikoli niso priredili. V drugem delu proslave je mladina prepevala nastopili so šaljevci, velik piramidni ogenj pa je razsvetljeval julijsko noč.

»Brigada zbor« je nenadoma zadonelo povelje in v hipu je bila mladina v dolgi vrsti. Spregovoril je predsednik OK LMS Novo mesto tov. Slavko Dokl: pohvalil je delovno vneto in nove zmage brigadirjev v drugi deželi, nato pa proglasil taborniško MDOB »Partizanski Rog« za drugo udarno brigado. Kakor hudo-urnik in grom so zadneli pod nebo med smreke brigadni in četni pozdravi in vzklikanja

kar ni hotelo biti konec! Dva-krat udarniki! Naprej do novih uspehov, do tretjega udarništvu! Vse za taborniški dom v Novem mestu!

Ponos je prešinjalo od ognja obžarjene obraze, ko so brigadirji spet posedli in spet zapeli. Čez čas jih je pozdravil tudi predsednik okrajnega odbora SZDL tov. Viktor Zupančič, ki je mladim graditeljem najprej prisrčno čestital za dosedanje uspehe in izjavil, da odrasli z veseljem pozdravljamo pridnost in pokazano delavnost, s katero bo taborniška organizacija prav gotovo tudi tokrat dosegla postavljeni cilj - svoj dom. »Pri tem bomo tabornikom in naši mladini radi pomagali, saj ste z delom dokazali, kako se je treba lotiti nalog, ki so zdaj pred nami!« je dejal med drugim tovariš Zupančič, ki je nato kratko opisal tudi položaj doma in v svetu zgodovinske dogodke, povezane z 22. julijem. Spet je zadonelo v noč vzklikanje navdušene mladine, ki je hvaležno sprejela pohvalo predstavnikov organizacije.

Naslednje jutro je tabornike dobilo že zgodaj na delu: v obeh opekarah in na posestvu KGP Zalog. Novo jutro, nove naloge, novi uspehi - a vse za isti namen: za taborniški dom!

*Okrajna glavarstva
Novem mestu*

Krajna politična organizacija Komunistične stranke Jugoslavije v Novem mestu okraja vpet prebivajo ne vidne sedevanji, diskurzij in povratil, ki se v vsak četrtlet od 19ⁱⁿ 1/2 v domovnem lokalnem pui g. Müller odmoru v sro do ob isti uri, ako y četletki frezavik.

Novo mesto, dne 12. julija 1960

Stanko Svajger
t. z. tajnik.

Jehoviža Janča
t. i. predsednik

Na današnji dan pred 4. leti so tovariši Stanko Svajger, zdaj sodnik okrajnega sodišča v Brezicah, kot takratni predsednik novoustanovljene krajevne organizacije KPJ pisмено prijavil Okrajnemu glavarstvu v Novem mestu, »... da se je na prijateljskem sestanku v stanovanju spodaj podpisane v Novem mestu h. št. 19 v ponedeljek dne 26. julija tega leta ustanovila krajevna politična organizacija »Komunistične stranke...«. Krajevna organizacija KPJ pa je bila v resnici ustanovljena že prej, saj je bila krajevna organizacija takratne JSDS v Novem mestu že od jeseni 1919 v rokah levicarijev, marca 1920 pa se je pridružila komunistični Delavski socialistični stranki za Slovenijo. »Rdeči prapor«, glasilo KPJ, ki je začel izhajati 15. maja 1920 v Ljubljani, je 17. junija 1920 opozoril novomeške bralce na diskusijske večere, ki so bili ob četrtkih zvečer v društvenem prostoru pri Müllerju. Najbrže so bili ti večeri (študijski sestanki) nekaj časa prekinitveni, ker sta Svajger kot predsednik in Korišič kot tajnik 12. julija 1920 poslala na okrajno glavarstvo vlogo, katere fotografijo zgoraj objavljamo. Original dragocenega dokumenta hrani arhivski oddelček Dolenjskega muzeja v Novem mestu.

Ze lani in predlanskim smo v podlistkih tovariša Frančka Sajeta opisali revolucionarno vrenje in odmeve velike Oktobrske revolucije na Dolenjskem, v Spodnjem Posavju, na Kočevskem, Notranjskem in v Beli krajini. O začetku porajanja socialistične ideje v dolenski metropoli pa govori podlistek na drugi strani današnje številke, ki ga je napisal eden izmed ustanoviteljev Krajevne politične organizacije KPJ v Novem mestu, tovariš Stanko Svajger. - Tovariši Anton Pir nar, zdej upokojeni tesar na Brodu pri Novem mestu, je bil takrat poverjenik in dopisnik »Rdečega prapora«. Dobro se še spominja, da je imel takrat v krajevni organizaciji KPJ za Smihel, Trčo vas in Brod 32 članov in naročnikov »Rdečega prapora«. Prvotako se spominja, kako so se v gostilni pri Müllerju sestajali na diskusijskih večerih.

Jutri bodo odprli Gorenjski sejem

V petek bodo v Kranju odprli X. jubilejni Gorenjski sejem turizma in široke potrošnje, na katerem sodeluje 233 gospodarskih organizacij. Na sejmju sodelujejo tudi Turistične zveze iz BiH, Makedonije in Srbije. Na sejmju bo razen drugih zanimivosti tudi drobna prodaja izdelkov za široko potrošnjo.

Sindikati v bitki za plan

Danes popoldne bo v novo meškem Sindikalnem domu ob 16. uri seja predsedstva občinskega sindikalnega sveta, na kateri bodo najprej pregledali, kako poteka uresničevanje nalogo letošnjega družbenega načrta v občini. Pomenili se bodo o pripravah za plenum in polletne konference sindikalnih podružnic, kakor tudi o konkretnem delu sindikata v nekaterih novomeških podjetjih. Na dnevnem redu je tudi razgovor o pripravah za ustanovitve počitniških skupnosti in nekaj tekočih zadev.

VREME

za čas od 28. julija do 7. avgusta

Do konca julija nestalno s pogostimi nadavinami, a v naslednjem avgustu lepo vreme. Nekako od 5. avgusta dalje pet nestalno s padavinami.

Nevaren požar v Rajnuščah

Prejšnji četrtek se je nad Novim mestom in okolici razbjesila huda nevihta...

krimi rjuhami pokrivali slama, streho je nekaj metrov oddaljena...

Danes seja upravnega odbora OZZ

Danes dopoldne ob 9. uri, v Novem mestu skupna seja upravnega odbora Okrajne...

Kakor vedno: neprevidnosti!

7. julija je traktorist Mirko Zabar, uslužbenec KPPZ Brezice...

Nabirajte zdravilna zelišča

Cvet: imana, rdeče deželjice List: breza, šmarnice, vinogradniškega lapuha...

Rastline: pelina, gladišnika, hribske reše, kopitnika, krvavega mlečka...

Korenine: arnike, šmarnice, malega divjega janeža, velikega divjega janeža...

Ljubje: češminovih korenin, češminovih palic, krmčke.

Razno: suhe borovnice, kumna, rženj rožički.

Za prodana zdravilna zelišča, sveže in suhe lišičke ter gobe zahtevajte GOSADOVE NAGRADNE KUPONE...

Požar v Metliki

19. julija popoldne se je 4 letni sinček Jožeta Kerca, delavca pri metliški Kmetijski zadrugi...

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Položaj v Kongo se zmerom privlači pozornost svetovne javnosti. Bistveno vprašanje ostane še vedno nerešeno...

V tej zvezi je zanimiva izjava, ki jo je dal poveljnik sil OZN v Kongo general van Horn...

Ta generalova izjava je silno razburila duhove v belgijski prestolnici Bruslju.

Slino previdno stališče je zavzel v britanskem spodnjem domu britanski zunanji minister Selwyn Lloyd...

Medtem pa se število vojakov OZN v Kongo množi in bo kmalu doseglo deset tisoč...

Prej nekaj dnevi je prišla s Cejlona nenavadna novica: Sri Lanka ali Stranka svobode je na volitvah v parlamentu dobila absolutno večino...

To se je zgodilo po obdobju negotovosti in politične nestabilnosti, ki traja od lanskega atentata na Bandaranaike.

tega položaja, ampak so ga kvečjemu še zaostriše, ker niso prinesle odločilne zmage nobeni stranki.

Pri veliki volitvi zmagal Sri Lanke je treba predvsem poudariti, da jo je omogočil program pokojnega premiera Bandaranaike...

Kongo išče pot

prav tega po protokolu niso bili dolžni storiti, ker je Lumumba samo potoval skozi London na poti v New York.

Medtem pa se število vojakov OZN v Kongo množi in bo kmalu doseglo deset tisoč...

Prej nekaj dnevi je prišla s Cejlona nenavadna novica: Sri Lanka ali Stranka svobode je na volitvah v parlamentu dobila absolutno večino...

To se je zgodilo po obdobju negotovosti in politične nestabilnosti, ki traja od lanskega atentata na Bandaranaike.

sko zunanjo politiko ob sodelovanju z vsemi državami na svetu na enakopravni osnovi.

V Chicagu v ZDA se je začela konvencija republikanske stranke ZDA. Ko to pišemo, še niso izvolili republikanskega kandidata za predsedniške volitve...

Vsekar po bodo ZDA letos novembra dobile dosti mlajšega predsednika, kot je bila doslej praksa.

15-LETNICO OSVOBODITVE POZDRAVLJA KOLEKTIV OBRATA TELEKOMUNIKACIJE MOKRONOG

Trgovsko podjetje AVTOMOTORA CELJE ima na zalogi veliko izbiro motorjev, motornih koles, dvoškoles avto-traktorjskih gum in rezervnih delov po ugodnih cenah

DELOVNO RAZMERJE GOSPODINJSKIH POMOČNIC IN POSTREŽNIC

Pogostni so primeri, da sprašujejo osebe (delodajalci), ki zaposlujejo gospodinjske pomočnice, o načinu sklepanja delovnih pogodb...

Gospodinjska pomočnica je oseba, ki opravlja na podlagi sporazuma o delovnem razmerju (delovna pogodba) poln delovni čas gospodinjska dela v zasebnem gospodinjstvu...

Postrežnica pa je oseba, ki opravlja po delovni pogodbi gospodinjska dela v zasebnem gospodinjstvu redno manj kot poln delovni čas...

Delovna pogodba, ki se sklene med gospodinjsko pomočnico oziroma postrežnico in delodajalcem v pisni ali ustni obliki, mora vsebovati podatke o tem, ali se sklene delovno razmerje za nedoločen čas, za določen čas ali na polkrajni...

Delovni čas za gospodinjsko pomočnico, ki živi z delodajalcem in skupnem gospodinjstvu, se mora urediti tako, da ima gospodinjska pomočnica najmanj 8 ur, če še ni stara 18 pa najmanj 9 ur nepretrganega časa za nočni počitek.

Strala jo je ubila

12. julija se je kmalu po 3 uri popoldan razbjesela nad Metliko in okolico huda nevihta. Takrat je 58-letna gospodinja Jožeta Govednik iz Curil pri Metliki grabila z domačim krmom...

POZDRAV ZA 15. OBLETNICO OSVOBODITVE NASE DOMOVINE! GOZDNO GOSPODARSTVO BREŽICE Gozdni obrat MOKRONOG

SVOJE USLUGE IN KVALITETNE IZDELKE PRIPOROČA PODJETJE KROJAŠTVO ELEGANT LJUBLJANA Wolfova ulica 1

V nedeljo: okrajno tekmovanje kmetijskih strojnikov v Metliki

Društvo kmetijskih strojnikov v Novem mestu in Brezicah, Okrajna zadruga zve-

za Novo mesto in Kmetijsko-tehnična komisija pri Okr. odboru Ljudske tehnike v Novem mestu bodo organizirale V. okrajno tekmovanje kmetijskih strojnikov v oranju, spretnosti vožnji in teoriji ki bo v nedeljo, 31. julija 1960, ob 8. uri na kmetijskem posestvu Mestni log v Metliki.

V slučaju dežja bo tekmovanje naslednje nedelje, 7. avgusta 1960. Kmetijski strojniki, tehniki, zadržniki in uslužbenici KZL! Za vašo udeležbo boste prispevali k tehničnemu napredku našega kmetijstva, zato se udeležite tekmovanja! Vabljeni!

Priprave za petletni plan 1961-1965

Zavod za plan pri OLO Novo mesto je začel s široko razpravo, kako pričeti s pripravljavanjem novega petletnega perspektivnega plana. Prezgodaj je še, da bi govorili o celotni orientaciji novega plana...

Zalostna smrt otroka

18. julija letos je bil devetletni Martin Bukovec iz Kola pri Semliču na njeni bližni Semliču, skupno s svojima tetama in 7-letnim bratom Tončkom. Teti sta na njivi želi seno, okoli 11. ure pa so pri njivi malicali in pri tem uporabljal kuhinjski nož. Po malici sta teti spet želi, otroka pa sta se igrala v bližnjem gozdu in nabirala gobe...

Razpis štipendij OZSZ Novo mesto

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu razpisuje na podlagi 7. in 27. člena Temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list F.R.G. št. 32-33) naslednje štipendije:

Kolektiv KLAVNICE KRANJ

čestita borcem Gorjanskega bataljona in vsem delovnim ljudem!

Pomlad socialističnega gibanja v Novem mestu

Z uvedbo splošne, enake in direktne volilne pravice v državni parlament na Dunaju v 1. 1907 je zavel nekoliko močnejši dih socialistične ideje v mirno malomeščansko ozračje dolenskih metropol, Novega mesta. Tedanji advokat dr. Karl Slanc - zaradi pravnškega slovesa je bil njegov priimek sinonim za pojem advokata - dober prijatelj tedanje socialistične levčarja dr. Antona Dermote, odvetnika v Solkanu, je razglabljal o socializmu v svojih brošurah, ki je v njih poudarjal važnost in pomen gospodarstva kot temelja za vse druge panoge človeškega življenja in delovanja. Razdobljenim dolenskim kmetijem je prerokoval in obetal bodočnost in napredek samo v združnosti.

denih se je zborovanja, ki je bilo neko sončno nedeljsko dopoldne pod blagodejno senco košatih kostonjav, udeležilo tudi precejšnje število okoliških kmetov, ki so prišli na nedeljski grizlija golaža in požirek piva ter obenem tudi na to zanimivo zborovanje. Politično-prosvetne sestanke je priredil Vladimir Svajger v bivši Pintarjevi gostilni v Kandiji, kjer se je shajal ves kandijski proletariat mesarskih, kovaških, trgovskih in gospodarskih pomočnikov ter nižjih občinskih in gospodarskih uslužbenec. Okoliški proletariat je pa prosvetljeval na sestankih v Murnovi gostilni na Drski ali pa na Drski na rojstnem domu Alojza Matoha, ki je bil posebno vnet socialist in je ob sobotah po opravljenem delovnem tednu in ob nedeljah ponosno nastopal in se sprehal po mestnem trgu v salonskem sukniču z rdečo kravato. Zaposlen je bil pri živiljarskem mojstru Dimitriju Stefanoviču na bivši Ljubljanski cesti in je tudi nastopil kot govornik na zborovanju na Tučkovem vrtu.

in umrl ali padel na Krnu leta 1915, in Svajgerjev brat Stanko, roj. v Novem mestu 8. februarja 1891, ki je po opravljeni maturi na gimnaziji šel po poti svojega brata. Vladimir je ognjevit mladenički polet preklinjala zavratna bolezen, ki ji je podlegel 25. maja 1908 v Novem mestu. Vladimir je imel prijateljske stike tudi z novinarjem Franjem Pircem z Drske, ki je v letih 1905-1906 v Novem mestu izdajal list »Dolenjec«. Stanko Svajger je maturiral poleti 1909 ter se na jesen istega leta vpisal na Juridični fakulteti vseučilišča na Dunaju, kjer je bil skupaj z Jožetom Gregorcem, članom Uduženja socialističnih študentov na Dunaju, kateremu je predsedoval dr. Eric Adler, ki je v letu 1917 na Dunaju ustrelil tedanje predsednika avstrjske vlade grafa dr. Stürgkhja, ker je na ljubo imperialističnim težnjam lakome Nemčije gonil avstrijske narode v vojno klavnico.

Škerlj - mojstrski kandidat

Po štirinajstih dnevih zagriznih (včasih žal tudi mlatičnih) borb se je preteklo nedeljo popoldne z zaključeno slovesnostjo v hotelu Metropol končal letošnji kvalifikacijski »filtrski« turnir za vstop v finale šahovskega prvenstva Slovenije. Slovesnemu zaključku, na katerem je glavni sodnik Milan Horvat razglasil rezultate, so razen udeležencev prisostvovali tudi predstavniki prireditelja - Okrajne šahovske zveze Novo mesto in sekretar Šahovske zveze Slovenije tov. Ernest Kapus, ki je petim najboljšim udeležencem turnirja razdelil nagrade SZS v skupni vrednosti 30.000 dinarjev.

Največji uspeh je na tem turnirju brez dvoma zabeležil »bivši« novomeški provokator Tone Škerlj. »Bivši« zato, ker je deliti prvega mesta in uvrstiti v finale prvenstva LRS dodal še višji naslov, ki ga bo v bodoče nosil - naslov mojstrskega kandidata. Naj dodamo še, da je Škerlj zaradi svoje velike borbenosti in odličnosti v zadnjem delu turnirja (od 7.-10. kola je zabeležil štiri zaporedne zmage!) osvojil vse tri specialne nagrade Okrajne šahovske zveze, OLO in ObLO. Novo mesto za najboljši uspeh v zadnjih šestih kolu (5 točk iz šestih partij) za največje število zmag na turnirju (Škerlj, 5. Hočevar, Guzel, Sivec, Lesnik, Djurković, 4 zmage). Škerlj je v zadnjem mestu in okraju, Škerlj iskreno čestitamo v imenu vseh ljubiteljev šaha v okraju!

Poglejmo, kako so igrali v zadnjih kolu. Škerlj je začel svoj finiš v 7. kolu, ko je premagal Mišuro, nato pa so sledile še zmage nad Silo, Bukovcem in Plahutnikom. Ko mu je bil naslov mojstrskega kandidata že skoraj zagotovljen (norma je bila 8 točk) je zadnji dve partij v Draksterjev in Guzelov razmisli. Ogorčeno se je boril v zadnjem kolu z Gu-

neugodno, je pripravil mojster Lesnik za tudi mojstrskega kandidata Drakster in Šiška sta razočarala. Lesnik je izgubil s Šiško in nato še s Sivecem, tako da je obstal pri 7 točkah. Z zmago nad Mišuro v zadnjem kolu ga je dohitel Sivec, ker pa ima boljši uspeh po Soneborn sistemu, bo direktni finalist. Sivec, Lesnik ni izpolnil pričerkovanj. Bil je komaj štiri točke in druga rezerva za letošnje prvenstvo LRS Šiška zaradi zaporednih porazov v krizi ni zbral niti 50% možnih točk. Zaradi boljšega uspeha po Soneborn sistemu je zadnja rezerva za finale Plahutnik, Šiška, pa se bo moral prihodnje

leto za vstop v finale bolj pripraviti.

Sila se za turnir ni posebej pripravil, zato je dosegel manjši uspeh kot smo pričakovali. Dosegel je 5 točk (od tega tri zmage), zato mu v tako močni konkurenci delitev 10. mesta ne moremo šteti kot neuspeh. Zadovoljila sta tudi Plahutnik in Fajfar, mlada Ljubljancina, ki sta se povzpela za stopnicami višje - osvojila sta naslov prvokategorijca.

Končni vrstni red:
1.-3. Hočevar Niko, Guzel Lee in ŠKERLJ Tone - vsi po 8 točk.
4.-5. Sivec Janez in Lesnik Ivan - vsi po 7 točk.
6. Drakster Zvonko 6 točk.
7.-9. Plahutnik Jože, Šiška Jaže in Djurković Maks - vsi po 5 in pol.
10.-11. Sila Mitja in Fajfar Peter - vsi po 5 točk.
12. Mišura Andrija 4 točke in 13. Bukovac 3 in pol točk.

KRATKE ŠPORTNE NOVICE

NOVOMEŠKI ODBOJKARJI SELE CETRTI!

Odbojkarstva vrsta novomeškega Partizana se je udeležila letošnjega pokalnega prvenstva LRS, ki je bilo v podstatih dneva vstaje v Izoli. Pomlajeno moštvo Partizana je v skupni naletelo na ekipi po Postarja iz Ljubljane, kasnejša zmagovalca, zato je v skupni osvojeil drugo mesto. V finalu drugoplasiranih ekip so premagali Kamnik s 3:1 in Črnuče s 3:1, toda to je bilo dovolj le za 4. mesto v končni razvrstitvi. Od prvega do tretjega mesta so se zvrstili Postar (Ljubljana), Jesenice in Partizan Metlica. Zvezna M-gasa ZOK Ljubljana in mariborski Branik se pokalnega prvenstva nista udeležila.

ELAN PORAZEN Z 0:3

Zadnje srečanje republiške teniške lige s Kamnikom se je potekalo pričakovano končno z zmago gostov, ki so prav dobro zaigrali. Berger se je slabo upiral razpoloženemu Bogatuju, pa tudi Horvat je igral slabše kot po navadi in zaradi »pimplanja« izgubil. Po zanimivi in tudi kvalitetni igri je kamniška dvojica premagala Elanovca Hrena in Horvata z 2:1, tako da se je dvojni končal z visoko zmago gostov s 3:0.

Poljaki najhujši

Največ močnih alkoholnih pijač (računajoč po številu prebivalstva) popijejo Poljaki. Sledijo jim Švedi, Rusi, Francozi, Američani, Nemci, Švicarji itd. V kategorijo močnih alkoholnih pijač spadajo pijače, ki imajo nad 50% alkohola.

Vskladiščena koža

V zadnjih desetih letih je leningrajski inštitut za transfuzijo krvi porabil za transplantacijo (presaditev) kože nad 300.000 kvadratnih centimetrov kože umrlih oseb. Strokovnjaki trdijo, da s tako »vskladiščeno« kožo dosežejo boljših uspehe kakor s kožo živih ljudi.

Igor Penko, 15,12 m kroglar!

se je moral zadovoljiti z drugim mestom za zmagovalcem Brodnikom (183 cm). Lep uspeh je v tretjem mestu zabeležil Jovan v troskoku, kjer je skočil 13,23 m. V skoku v daljino so nastopili kar trije novomeščani, ki so se uvrstili v finale. Zaletej je bil s prav dobrim rezultatom 651 cm četrti, Spilar je skočil 628 in Zure 625 cm.

Zaletej je tekel na kratke proge in v najboljši formi. V teku na 100 m se ni uspel uvrstiti v finale, ker je tekel le 11,7 (zamudil na startu), v teku na 200 m pa je bil finalist in z 26,1 zasedel 6. mesto. Izmed ostalih naj omenimo še Macedonija, ki je v teku na 1500 m znova izboljšal osebni rekord na 4,28,3, v teku na 5000 m pa je izboljšal novomeški rekord na 17,04,2. Čeprav je tekel ovirano na tej progi.

V NEDELJO PRVIČ NA NOVEM STADIONU!

Aletski dvoboj KARLOVAC: NOVO MESTO

V nedeljo dopoldne (začetek ob 9. uri) se novomeškimi ljubiteljem atletike obeta zanimivo srečanje v okviru II. kola zvezne atletske lige. PRVIČ SE BODO V NEDELJO POMERILI NA NOVEM STADIONU BRATVA IN ENOTNOSTI ATLETIČNE KARLOVCA IN NOVEGA MESTA. Karovci že dolgo štejejo med največje centre atletike v Hrvaški (dal je že vrsto rekordov: reprezentantov - Račić, Hofman, Kuzmanović itd.). Vedno je imel dobre ekipe, ki so se uvrščale med najboljše v državi. Prvi dvoboj v okviru zvezne lige v Karlovcu (teden dni pred zmagi) se je končal s presenetljivimi zmagami novomeških ekip. Dvojbo je dosegel precejšno število točk. Ker upajo, da lahko sestavijo močnejše ekipe, Karovci obljubljajo revanš v Novem mestu. Ker je tudi večina domačih atletov in atletinj v dobri formi, bo dvoboj zelo zanimiv. O končni zmagi bodo verjetno odločale šufete, ki so vedno med najbolj zanimivimi disciplinami atletskih dvobojev. Dvojbo se bo točkoval po finskih tabelah in po običajnem točkovanju za dvojboje - za I. mesto 5 točk, za II. 3, za III. 2 in za IV. 1 točko.

ŠTIRI MINUTE ŽIVLJENJA...

»Kaj bi storili, če bi vam preostajale samo še štiri minute življenja?« To vprašanje je postavil londonski večernik »Star« pred kratkim svojim bralcem. Povod za to vprašanje je bila vest, da gradijo v Veliki Britaniji radarsko napravo, ki bo opozorila Londončane štiri minute, preden bo treščila sovražna atomska bomba na britansko prestolnico. Odgovore je uredništvo razvrstilo v naslednje kategorije:

Flegmatik: »Mimo bi nadaljeval z reševanjem križanke v »Staru«.

Prijatelj živali: »Šel bi s svojim psom še enkrat na sprehod po vrtu«.

Pobožnjak: »Pokleknil bi, sklenil roke in dejal: Gospod, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!«

Nacionalist: »Planil bi v najbližji bar, popil zadnji whisky in zapel, God save the Queen!«

Družinski oče: »Pohtel bi domov, da bi preživel zadnje minute v krogu svoje družine.«

Optimist: »Skušal bi preživeti.«

Pesimist: »Retkel bi: Prav je tako! Bolje je, da je takega sveta konec!«

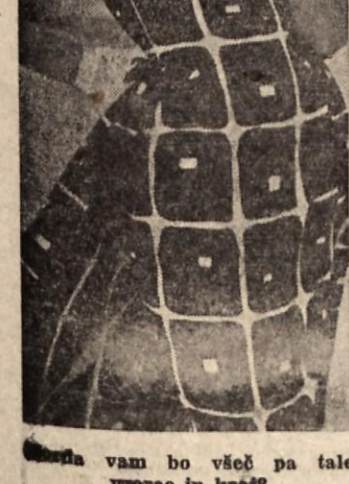
ZA NAŠE BRALKE

Črtasta poletna obleka, ki jo poživlja velik bel ovratnik in bele manšete. Širok pas je iz istelega blaga, lahko pa je tudi iz belega usnja.

Črtasta vam bo všeč pa tale vzorec in krojev?

Črtasta vam bo všeč pa tale vzorec in krojev?

Ho-ruk za študentsko-srednješolsko mladinsko delovno brigado »JOŽE SLAK-SILVO«!

V soboto 16. julija je končala delo MDB »Jože Slak - Silvo« v Zuzemberku; lahko rečemo, da je dosegla lepe in pomembne uspehe. Na nameranih delih je dosegla 11 odst., seveda pa pri tem ni upoštevana delo, ki so ga brigadirji opravili v prostem času na kulturnoprosvetnem področju, sportu in pod. Zato tudi niso izostala priznanja brigadirja, ki so jih prejeli od pristojnih institucij. Dvanajst brigadirjev so proglasili ob zaključku del za udarnike, 15 pa je bilo pohvaljenih. Stab, ki ima prav gotovo veliko zaslug za odlične uspehe brigade, je prepustil vse udarniške značke, ki bi jih lahko dobili za svoje delo, brigadirjem, kar spet kaže, da je bil skromen in pozoren do članov brigade. Udarniki so postali: Jože Mrvar, Adi Stor, Martin Susterič, Peter Stor, Janez Mohorčič, Jože Gilha, Jože Miakar, Jože Robida, Janez Štupica, Marija Finka, Fanika Skufca in Janez Koželj.

Na družabnem večeru, katerega so se razen brigadirjev udeležili tudi predstavniki OK ZKS, CK LMS, Obšinskega komiteja LMS in ObLO Zuzemberk, se je mimo drugih gostov zahvalil brigadirjem tudi tovariš Suhadolnik v imenu ObLO in med drugim dejal, da so brigadirji v celoti upravičeno zaupanje - in vsi bi vsi prihodnje leto spet radi videli v Zuzemberku, saj ima občinski ljudski odbor z organizacijami vred se mnogo načrtov, ki bodo terjali mnogo prizadevanj rok in pridnih ljudi. - Brigadirji so bili navdušeni nad naravnimi lepotami Krke in doline, ki deli Suho krajino, ki pa so še vse premale znane javnosti.

Veliko zanimanja je za avtomoto krožek, ki ga obiskujejo skoraj vsi člani brigade; izpiti za moped bodo zaključili tečaj. Predsednik okr. sodišča tov. Križan jim je predaval doslej o politični in družbeni ureditvi FLRJ, prof. Duljar pa o zgodovini Metlike. Smecha v brigadi seveda tudi nikoli ne zanika; zato poskrbi humorist Tonek. Ko je intendant Miro pripravil sprejemni izpiti za kadilce, ki jih je nekaj med študenti, je bilo zabave na kosel: »Opravilno se ga seveda le tisti - ta pravil«, drugi ne...

Metličani so z brigadirji in njihovim delom zadovoljni. Z njimi se pohvali tudi komandant brigade Ivo Likavec. Zaključek druge dekade so v četrtek 21. julija zvečer svečano proslavili z nastopom: dvakrat udarna brigada.

Bodeč posel

Predsednik izraelke vlade Ben Gurion je vzgojil izredno odporen kaktus. Ko so ga obiskali novinarji, je dejal: »Zmraž sem premišljal, s čim se bom ukvarjal, ko ne bom več predsednik vlade. Zdal pa vem: s kaktusi. Sicer pa ima tudi moj sedanji posel dosti bodic.«

Obiskovalci zadnjega šoferskega tečaja, člani brežiškega AMD

ampak tudi mladine. Izpiti za pionirje so imeli na starih solah, nazadnje je v Artilkah, kjer so jih uspešno opravili 194 pionirji, od tega 37 za drugo stopnjo. Društvo ima obkaj skoraj dve desetini pionirjev-prometnikov. Ti pionirji se že zdaj spoznavajo s prometom in jim bo kasneje, če bodo šoferji, miličniki ali kaj drugega v prometni stroki, laže pri učenju in delu.

Društvo namerava letos zgraditi pritličje svoje bodoče enonadstropne zgradbe. Občina jim je v ta namen že določila zemljo. Zidati nameravajo začeti čimprej. V pritličju bodo imeli garaže, delavnice in pomožne prostore, na vrhu pa kabinet, dvorano in pisarno. Pri gradnji bodo pomagali precej člani - delavniki imajo nad 400 - 8 prostovoljnih delom, prevoze pa jim bodo opravila podjetja.

Udeleženci republiškega šahovskega »filtr-turnirja« v Novem mestu

Dva naslova republiških prvakov za novomeske vesiače

Predsednjo nedeljo je bilo v Izoli republiško prvenstvo v veslanju. Udeležilo se ga je 6 slovenskih klubov, med njimi tudi VK »Krka« iz Novega mesta. Novomeščane je zastopalo le 6 posadk, ker udeležbo ostalih ni bilo denarnih sredstev. Uspeh, ki so ga vesiači »Krke« dosegli, pa je dosedaj največji, odkar obstaja klub. Skifista Jože Markovič in Katica Bahorič sta osvojila naslova prvakov Slovenije za leto 1960, kar je posebno za slednjo izredno uspeh, če upoštevamo, da je začela veslati šele letos. Vse od starta pa do cilja se je poizkuševalo borila z renomirano nesportnico Branika iz Maribora in je v zadnjih metrih pred ciljem prehitela za dolžino čolna. Jože Markovič si tudi na republiškem prvenstvu ni pustil ogroziti prvega mesta, ki ga je osvojil z naskokom 21 sekund pred drugoplasiranim predstavnikom Bleda. V dobi scullista za »Krko« nastopil mladnik Katica Grabrijan in Stanika Dolmenc. To je bil njun prvi nastop, zdaj pa uspeh, ki je bil precej nešteti. Častno drugo mesto (z eno sekundo zaostanka za predstavnicama ljubljanske Savice) je uspeh, ki ga nismo pričakovali. V ostalih treh disciplinah je »Krka« zasedla mesta po pričakovanih, če izznamemo smolo Kebla in Slagovčarja, ki sta v disciplini dombel sculla do 1.000 m vodila, nato pa prenehala veslati misleč, da sta že na cilju.

Razveseljevalo je, da je veslaški klub po enoletnem mrtviu zopet začel in povrniti ugled kluba. Je pa tudi skrajni čas, ko klub finančno podpramo, saj je svoj obstoj več kot dostojno opravil. Konec meseca je v Novem Sadu državno prvenstvo v veslanju za mladince. Klub ima dva republiška prvaka in je tako zares dober dožan, da na tem prvenstvu zastopa skupaj z ostalimi slovenskimi klubi veslaški šport Slovenije. Mar naj bodo sedaj zopet borna finančna sredstva vzrok, da se tega prvenstva ne udeležijo ni Upamo, da do tega ne bo prišlo, zato jim želimo tudi v Novem Sadu čimveč uspeha!

AMZ BREŽICE BO GRADILLO

Avto-moto društvo Brežice je pred kratkim organiziralo tečaj za šoferje; obiskuje ga 48 prijavilencev, od tega 8 žensk. Tečaj za oficerje JLA so že zaključili. Udeležilo se ga je 20 članov, ki so tudi uspešno opravili izpite. Društvo pa ne skrbi samo za vzgojo starejših,

Obiskovalci zadnjega šoferskega tečaja, člani brežiškega AMD

Za Trebnjem Črnomelj, nato še Novo mesto

»Zed pred koncem šolskega leta smo se pogovarjali na činemem sestanku, da bo šlo vseh pet vodov trebnjske samostojne taborniške čete SIVIH JELŠ v začetku julija taboriti v Zelenjeh za dvanajst dni... Četrtega julija ob pol šestih zjutraj se je zbrala vsa četa na železniški postaji. Nasmejani smo se odpravili v vlakom do Rosinje, kmalu pa smo bili na tabornem prostoru. Začeli smo postavljati tabor, dokončno pa je bil urejen šele naslednji dan... V Zelenjeh nam je bilo zelo lepo. Tudi vreme je bilo zelo ugodno; vsak dan smo se kopali v topli Kolpi, ki je postajala čedalje vabljivejša za kopanje. Hirana je zelo dobra, vodstvo tabora pa čvrsto. Starešina in taborovodja je tovariš Režun, ki je zelo dober z nami. Tudi okoliškim kmetom pomagamo pri poljskem delu. Vsač izlet izkoristimo s taborniškim vajanjem, saj je združen s signalizacijo in orientacijskim tekom. Uresničila se nam je naša največja želja: čeprav je naša četa v Trebnjem še mlada, je naš samostojni tabor uspel... Tako nam je pred 10 dnevi pisala Dragica Zupanc, tabornica iz Trebnjega. Ko smo hoteli obiskati mlade tabornike čete SIVIH JELŠ ob Kolpi, pa jih tam še ni bilo. Srečali smo se s 23 taborniki in tabornicami čete BELIH BREZ iz Črnomlja. Na istem prostoru taborijo in kot so nam povedali, se jim godi prav tako dobro. Starešina tabora prof. Mira Počkaj in načelnik Stane Zunič skrbita za taborniški dnevni red, ki obsega vodniški tečaj, kratke izlete, načrtno vredno telovadbo in skrbi, da bodo okrepljeni v jeseni spet v solah. Prav za to področje - za zaščito telesa in njegovo krepitev - včasih ni pravega razumevanja (tudi v Črnomlju ponekod še ne!), taborniki pa hočejo dokazati, da taborjenje ni »izgubljanje časa« in da je vredno podpreti tudi njihove načrte, ne pa le »kolonije in počitniška letovanja«. Črnomljski taborniki so lepo proslavili dan vstaje, na praznik 22. julija pa jih je obiskal tudi predsednik ObLO Črnomelj tovariš Janez Zunič z družino. Obiskov jim sploh ne manjka, saj se mamice in očki radi oglašajo na prijaznem taboru. Sosedje Črnomlčanov so ljubljanski taborniki Dolomitskega oddela. Od 21. julija dalje taborijo ob Kolpi na Nemančevem travniku 2 njihovi četi; zdaj jih je 34, še 9 pa jih pride. Imajo godno soljo (za učenje taborniških spretnosti in splošnega znanja), seveda pa se najraje kopeljejo v Kolpi. Prihodnji teden se pripravljajo na odhod v Zelenjeh novomeški medvedki in čebelice, stari znanci Kolpe in mlina ob njej na tem velikem, lepem travniku. Tudi njim - in vsem drugim tabornikom v okraju - želimo prijetno taborjenje in veliko leppega vremena, dobre volje, veselja in taborniške vztrajnosti!

Obiskovalci zadnjega šoferskega tečaja, člani brežiškega AMD

OBISK PRI MLADINSKI DELOVNI BRIGADI »FRANC HOČEVAR-CIRIL« V BELI KRAJINI

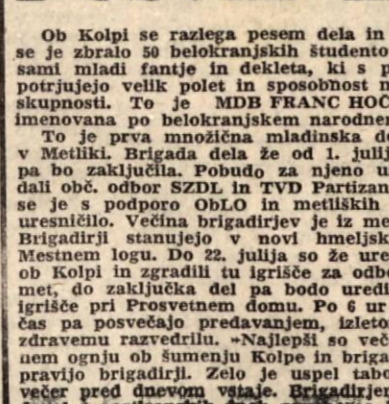
Pesem mladih v Metliki

Ob Kolpi se razlega pesem dela in mladosti. Tu se je zbralo 50 belokranjskih študentov in dijakov, sami mladi fantje in dekleta, ki s prizadevnostjo potrjujejo veliki polet in sposobnost mladih v naši skupnosti. To je MDB FRANC HOČEVAR-CIRIL, imenovana po belokranjskem narodnem heroju. To je prva množična mladinska delovna akcija v Metliki. Brigada dela že od 1. julija, 1. avgusta pa bo zaključila. Pobudo za njeno ustanovitev so dali obč. odbor SZDL in TVD Partizan Metlika, kar se je s podporo ObLO in metličkih podjetij tudi uresničilo. Večina brigadirjev je iz metliške občine. Brigadirji stanujejo v novi hmeljski sušilnici v Mestnem logu. Do 22. julija so že uredili kopalnice ob Kolpi in zgradili in igrišče za odbojko in rokomet, do zaključka del pa bodo uredili še športna igrišča pri Prosvetnem domu. Po 6 ur delajo, ostali čas pa posvečajo predavanjem, izletom, zabavi in zdravemu razvedrilu. »Najlepši so večeri pri tabornem ognju ob šumenju Kolpe in brigadirski pesmi, pravni brigadirji. Zelo je rad taborni ogenj, na večer pred dnem vsaj. Brigadirjem je pripravoval o partizanskih dneh prvoborec Jože Milčević.

Veliko zanimanja je za avtomoto krožek, ki ga obiskujejo skoraj vsi člani brigade; izpiti za moped bodo zaključili tečaj. Predsednik okr. sodišča tov. Križan jim je predaval doslej o politični in družbeni ureditvi FLRJ, prof. Duljar pa o zgodovini Metlike. Smecha v brigadi seveda tudi nikoli ne zanika; zato poskrbi humorist Tonek. Ko je intendant Miro pripravil sprejemni izpiti za kadilce, ki jih je nekaj med študenti, je bilo zabave na kosel: »Opravilno se ga seveda le tisti - ta pravil«, drugi ne...

Metličani so z brigadirji in njihovim delom zadovoljni. Z njimi se pohvali tudi komandant brigade Ivo Likavec. Zaključek druge dekade so v četrtek 21. julija zvečer svečano proslavili z nastopom: dvakrat udarna brigada.

BRIGADIRSKA PESEM BO KMALU UTHNILA, OB KOLPI V METLIKI NE BODO VEČ PELL KRAMPJI IN LOPATE, FANTJE IN DEKLETA SE BODO VRNILI DOMOV. OČNESLI PA BODU SPOMIN NA SKUPNO DELO IN ŽIVLJENJE BRIGADIRJEV NA TUDI TO JE DEL NJHOVE MLADOSTI - SPOMIN, KI NE ZBLEDE.

IVAN KLOBAR

»BETI« v novih prostorih

22. julija, na dan vstaje, je slovesno stekla proizvodnja v novih prostorih trikotne tovarne »Beti« v Metliki. Pomembne otvorilne, ki naj bi bila začetek novega razmaha mlade tovarne, so se poleg številnega prebivalstva udeležili tudi mnogi zastopniki javnega in političnega življenja, med njimi predsednik OLO tov. Niko Belopavlič in podpredsednik OLO tov. Ludvik Golob.

Letošnjo pomlad je metliška tovarna trikotar »Beti« dobila nove prostore na obširnem zemljišču nad metliško železniško postajo. Te prostore, ki jih je pred leti uporabljala večja, je vodstvo tovarne 16. maja pričelo preurejati in je obširne adaptacije izvršilo v dobrih dveh mesecih. Tako je »Beti« pridobila nove svetle in zračne prostore in se je začela površna njenih prostorov s prejšnjih 970 kv. metrov povečala na 4370 kv. metrov.

V celotnem kompleksu stavb so danes racionalno razmešene vsi prostori, od upravnih preko prostorov proizvodnega procesa, skladišč, prostorov družbene prehrane do četrti za izobraževanje odraslih. Zdatiče delo skoraj po tekočem traku od prevajalnice volne in bombaža, snovalnice svile in bombaža preko pletilnice do konfekcijskega oddelka, kjer svileni, volneni in bombažni izdelki dobivajo svojo končno obliko.

Razen uvedbe tretje izmene in s tem zaposlitve novih delovnih moči — zdaj dela v »Beti« že čez 230 ljudi — stoji pred vodstvom tovarne in delavskim svetom nova glavna naloga: uravnovešanje proizvodnje. Danes je namreč konfekcija premočna za osnovni strojni park, ki ne more izdelati toliko blaga, kolikor ga lahko konsumirajo konfekcijski stroji. Zato bo nujno potrebno nabaviti nove pletilnice in snutkovne stroje, ki naj izpolnijo to vrzel v proizvodnem procesu tovarne. Hkrati pa je tu že perspektiva za prihodnja leta: zgraditev barvarne za

svilo, bombaž in volno. Vzporedno s tem pa gre seveda skrb za zgraditev novih delavskih stanovanj.

Celotni delavski kolektiv s direktorjem tov. Petrom Vujičem na čelu je prav v zadnjem letu dokazal, da bo vsem tem nartom tudi v prihodnje kos. Čez 10 tisoč udamskih ur, ki jih je kolektiv prostovoljno prispeval v zadnjih dveh mesecih, pričel o velikih zavesti in zrelosti teh ljudi, ki v Beli krajini grade mlado industrijo, ki naj zagotovi prebivalcem zaslužek, hkrati pa to deželo čimprej dvigne iz gospodarske zaostalosti. —ar

Pogled na pročelje novo urejenih prostorov znane metliške tovarne BETI

O industrijskem obratu na Gmajni

V oddaji RAZGOVOR Z VOLIVCI je RTV Ljubljana posredovala pred nedavnimi tudi pojasnilo glede novega industrijskega obrata za izkoriščanje kremenčevega peska v okolici Rak. Ker zanima vprašanje širok krog poslušalcev radia in bralcev našega lista, objavljamo odgovor v celoti:

Vprašanje: Volivci z Rak v okolice nam pišejo, da je bilo minulo leto precej govora o novem industrijskem obratu v tem okolju. Pripravili so že nekaj načrtov in zanima jih, kaj je z njihovimi uresničitvijo.

Odgovarja predsednik občine Videm - Krško tovariš Stane Nunčič:

Res je, da je bilo zadnje leto mnogo razprav o gradnji industrijskega obrata za proizvodnjo gradbenega materiala na Gmajni pri Rak. Ostalo pa ni samo pri razpravah. Izdelan je že investicijski program za gradnjo ne samo enega, ampak celo dveh obratov. Na tem območju so namreč velike zaloge, več deset milijonov ton zelo dobre kremenčevega peska za izdelavo tako imenovanega pomenega betona in kremenčevih zidakov. Pomi beton izdelujejo v obliki montažnih gradbenih elementov za stene in stropne zgradbe, kremenčeve zidake pa pa zidanje.

Izdelavo pomenega betona skupaj z obratnimi sredstvi bo znašala 720 milijonov din, za izdelavo kremenčevih zidakov pa 195 milijonov din. Udeležba občine, okraja in republike naj bi znašala polovico omenjenih vsot. Verjetno bo potrebno iskati udeležbo tudi pri investitorjih, ki jim je ta gradbeni material potreben.

V kolikor se bo uredilo vprašanje financiranja, bi te obrate lahko pričeli graditi že v najkrajšem času. V njih bo moč zaposliti 120 ljudi. Ti bodo ustvarjali dobro milijardo dinarjev bruto dohodka na leto. Postavitve teh obratov na področju Gmajne pa bo tudi močno vplivala na preobrazbo prebivalstva tega dela naše občine.

Rdeči križ in OZSZ za otroke

Odih na morju je nadvse koristen za naše malčke, še posebej pa za slabotnejše. Okrajni odbor Rdečega križa je poskrbel letos tudi za to.

V počitniškem domu v Fazanu pri Portorcu se bo v juliju in avgustu zvrstilo na tritedenskem letovanju 150 socialno šibkih otrok iz vsega okraja. Rdeči križ je otroke zbral s sodelovanjem oddelkov za socialno skrbstvo pri občini. Sredstva za vzdrževalni-

no bodo prispevali v manjši meri starši, ostalo pa bo pomagali tudi Okrajni zavod za socialno zavarovanje. Otroci bodo pod stalnim zdravstvenim in pedagoškim nadzorom.

V taborišču na Debelem ritču ob morju se bo prav tako zvrstilo 150 otrok. Sem bodo krenili predvsem slabotni otroci. Zdravstvena, pedagoška, psihološka ter socialna služba so v taborišču organizirane. Za taborenje bodo prispevali nekaj starši, ostalo pa Rdeči križ in Okrajni zavod za socialno zavarovanje.

Egiptovski četvorčki

Osemindvajsetletna Atijah Rahman, delavka iz Aleksandrije, je nedavno rodila prve četvorčke v novi zgodovini Egipta — tri dečke in eno dekle. Dečkom je dala imena Gamal, Tito in Nehru, deklici pa Nasera.

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Nobenega dvoma ni, da je uslužbenki sistem močno zastal za družbenim razvojem in zato je zadnji čas, da tudi pravice in dolžnosti javnih uslužbencev prilagodimo delavskemu in družbenemu samoupravljanju ter komunalnemu sistemu sploh. Pristojni organi že pripravljajo osnutke novih predpisov, ki naj bi uslužbenki sistem vskladili z gospodarskim in komunalnim sistemom.

Za sedanjim sistem je značilno, da urejuje vsa vprašanja zelo centralizirano. Vse je v pristojnosti vzhvinih organov in takorekno nič v pristojnosti komunne, ki uslužbenca v tej ali drugi javni ustanovi zaposluje, ga nagrajuje in zahteva od njega tudi določeno kakovost in količino dela. Razumljivo je, da bodo morale imeti komunne veliko bolj neposreden vpliv pri urejanju ocosov v javnih službah, mimo tega pa bodo morale imeti večje pravice tudi kolektivni sami. Na področju javnih služb je sicer že močno razvito družbeno uravnavanje in te službe samostojno opravljajo svoje dolžnosti in urejajo družbene odnose. Vendar pa niso pristojni, da bi učinkovitejši in bolj spodbudno urejali tudi materialne odnose v svojih kolektivih. Ker je uslužbenki sistem zgrajen na formalnih osnovah in povsem enoten, je to v resnici izenačevanje vseh javnih uslužbencev. Vsi imajo namreč enake pravice za različna dela, za različno uspešnost pri delu, za delovanje v različnih pogojih itd. Ne le, da komunna nima nobenega vpliva na organizacijo in na odgovornost uslužbencev v posameznih javnih službah, tudi nagrajevanje v teh službah ni spodbudno. Premajhna spodbuda je največkrat vzrok za slabo opravljeno delo, za veliko fluktuacijo in vse druge negativne pojave, ki škodujejo razvoju teh služb.

Nov uslužbenki sistem

Več kot očitno je, da sam družbeni razvoj terja nov uslužbenki sistem, ki bo dosledneje upošteval komunalni sistem in načelo samoupravnosti. Med drugim je treba zagotoviti, da bomo tudi na tem področju uveljavili načelo, da morajo biti osebni dohodki odvisni od tega, kaj in kako dela kolektiv določene javne službe. Zaslužki morajo biti odvisni od tega, kakšna je uspešnost in napredek določene službe, pa tudi kakšen je napredek komunne, oziroma področja, kje delovni kolektiv dela. Seveda bo pri tem nemogoče prevzemati merila in metode, ki smo jih že uveljavili v gospodarskih organizacijah. Vendar pa prav izkušnje kolektivov gospodarskih organizacij nudijo dovolj napotkov, kako je možno tudi kolektivnih javnih služb uveljaviti različne oblike nagrajevanja. Bistveno pri tem pa je, da bi moral o tem odločati tudi pristojni predstavniki organi v občini, dalje organi družbenega uravnavanja in seveda tudi kolektivni sami.

Sedaj imamo svojevrstno protislovje. Komunne in njeni predstavniki organi, zlasti zbori proizvajalcev lahko upravljajo z velikimi materialnimi sredstvi in usmerjajo gospodarski razvoj občine. Skoraj nobenega vpliva pa nimajo na področju urejanja uslužbenkih razmerij svojega upravnega aparata in tudi vseh drugih javnih služb kakor zavodov in ustanov. Slabost so tako očitne, da se uslužbenki sami že odrekajo takemu sistemu, ki je nezdržljiv s celotnim sistemom komunalne samouprave. Vendar, ko govorimo o tem, kako odpraviti slabosti, vidimo do dveh predlogov: eni menijo, da bi bilo dovolj, če bi dosedanja sistem postopoma izboljševali in ga tako obdržali pri življenju. Drugi pa mislijo in teh je večina, da je treba uslužbenki sistem postaviti na povsem nove osnove, kar pomeni, da ga je treba graditi znova in vskladiti s sistemom delavskega samoupravljanja, družbenega uravnavanja in komunalnim sistemom.

Jeseni torej lahko pričakujemo obširne razprave, ki naj bi tudi v javne službe vnesle večje prizadevanje za boljše delo in dale komunam večje možnosti za smotrno in gospodarsko opravičljiv razvoj teh služb.

Cesta čez Gorjance

Ze večkrat smo poročali, da bo Tehnična sekcija letos asfaltirala in razširila cesto čez Gorjance do gostilne Zajc. De la so v polnem razmahu, ceistiše je na vsej dolžini že razširjeno, tudi valjarji in razni stroji so že pretekli mesec in ta mesec sodelovali pri gradnji. Zvedeli smo, da bo cestiše do konca avgusta že toliko pripravljeno, da bodo lahko v avgustu in septembru pričeli z asfaltiranjem. In še ena novost: asfaltiralni bodo s finišerji, torej s takšnimi stroji, ki so asfaltiralni avtomobilsko cesto. Brez strahu si torej lahko obetamo, da bo nova cesta res dobro zgrajena.

POSVETOVANJE HIŠNIH SVETOV V NOVM MESTU

Vse tri novomeške Stanovanjske skupnosti so v ponedeljek 18. julija sklicale posvetovanje hišnih svetov. Pogovorili so se o nalogah hišnih svetov pri upravljanju stavb in gospodarjenju s sredstvi, ki jim od najemnih ostanejo. Ko so razpravljali o običnem odkluku, ki dolga delovnih svetov od najemnih poslovnih lokaltov, so ugovorili, da ni pravičen in je torej potrebno, da ga obklna spremeni. Hišnim svetom ostane namreč premajhen delež. Ker je finančno posvetovanje hišnih svetov precej zapleteno (lahko bi rekli, da so ga tozadevni predpisi dobesedno zbirakratizirali), so se dogovorili, da bo stanovanjska skupnost opravljala servisno knjižkovodno službo, izdelala bo pomnilnik, kjer bodo določeni stroški, nato pa bodo hišni sveti s knjižkovodnim servisom stanovanjskih skupnosti sklenili pogodbe. Na posvetovanju so predstavniki hišnih svetov našli vrsto težav. Ena najpogostejših je neurejena okolica stanovanjskih hiš, saj se v mnogih stanovanjskih stavbah otroč nimajo kje igrati. Seznanili so se tudi s hišnimi redi in z novimi predpisi, ki določajo dolžnosti hišnega sveta in dolžnosti stanovalcev pri vzdrževanju stavbe, prostorov in naprav, ki so v njej.

N A R O B I S K

Izpremema na boljše

Matija Panjan ima domačijo na Podlogu v neposredni bližini nekdanjih dragatskih stelnikov. Pogovorila sta se o stelnikih in o pogodbenem sodelovanju.

Kmetijski stroji so druga dobra stvar, ki jo je prinesla kooperacija. Mladina sli v mesta in v tovarne, delavce je težko dobiti. Pomagajo nam stroji. Radi trdimo, da so dragi. Za posameznika so, to drži; ker so njihove preveč razdrobljene, nas premiki strojev stanejo preveč. Tudi tu je rešitev: vaški kolobar. Moja njiva meri hektar, posejal sem jo s pšenico; sedesova je enako velika, tudi on je posejal pšenico. Dogovarjala se, da bova ob njivi obdelovala skupno. Nato bo obema laže, še posebno če se nas bo zbralo več. Stroški bodo manjši. V Dragatušu se o vaškem kolobarju že precej pogovarjamo.

»Stelniki se bodo obnesli! Večinoma smo se težko sprizajzili s tem, da jih bomo skrbili in zorali. No, nekako smo se vendar sporazumeli. Malokdo izmed okoljskih kmetov je pa takrat verjel, da bo na tej temji zrasel pridelek. Prva letina je bila pospravljena lani. Težko smo verjeli, čeprav smo vsi videli, kako je raslo. Tudi letosnja letina je dobra.«

»Kaj za kooperacija?«

»Ta nas je naučila marsičesa. Tudi jaz sodelujem z zadrugo. Bil sem nekaj po svetu in videl, da naše kmetijstvo ni najboljše. Enemu samemu človeku, saj veste, je pa težko pričeti. Ko smo pred dvema letoma uvajali s pomočjo zadrug kooperacijo kot nekaj novega, se je marsikje lomilo. Danes pa že pomeni za našega kmeta izprememba na boljše. Da vam naštejemo: naučili smo se uporabljati umetna gnojila in izbrana semena. Manj truda je zdaj, pridelek je pa večji in boljši. Hlevski gnoj je v kmetijstvu pomemben, vendar ni vse. Malo kombinacije z umetnim zaležem veliko več. Z stroje izkušnje vem: pšenica mi ni in ni prav uspevala, ko sem gnojil samo s hlevskim. Če bi bil vrjel malo gipsa in fosforja, pa bi bilo. Nekateri kmetje ga tudi nopolnijo. Pri sodobnem kmetovanju je treba upoštevati navodila. Seme mora ob pravem času v zemljo in tudi gnojiti je treba v pravih količinah. Tega, ki misli, da je dovolj pameten za sodobno kmetovanje in ne upošteva navodil, rado unese.

Se vedno pridelujemo vse preveč kultur. Časi, ko je kmet vse sejati od ajde, prosa, konoplje, lanu, pšenice, ousa, ječmena, repe, pese do ne vem česa še, so minili. To ni več potrebno. Manj kultur, pa takšne, ki na zemljišču res dobro uspevajo in tiste boljše obdelati, tako mora kmetovati tudi naš človek. Mnogi so to že spoznali. Jaz delam tako in ni mi žal.

Tarifa za uslužnostno mletje žit

Svet za blagovni promet Občinskega ljudskega odbora Novo mesto izdaja na podlagi pooblastitve Občinskega ljudskega odbora Novo mesto št. 01-3498-14-8 z dne 17. X. 1958 ter 10. in 12. člena odloka

ODREDBO

o določitvi tarife za uslužnostno mletje žit

1. člen

Za uslužnostno mletje žit posameznim naročnikom se sme v

Vrsta blaga	Navadni mlinski kampani:		Valjni mlinski pogon:	
	na vod. pogon	na elek. pogon	na vod. pogon	na elek. pogon
Pšenica	6.—	7.50	7.—	8.—
Rž — soržica	6.50	8.—	7.50	8.—
Koruza	5.—	6.—	5.50	6.50
Ječmen v moko	5.—	6.—	5.50	6.50
Zitna zmes	5.—	6.—	5.50	6.50
Ajda v moko	5.50	6.50	6.50	7.50
Drobiljenje žit (šrotanje)	3.—	4.50	3.—	4.50
Drobiljenje žit, mehka meljava	4.—	4.80	4.—	4.80
Proso v proseno kašo, navadni stroj 55-60% izpel	6.—	7.—	6.—	7.—
Proso v kašo, specialni stroj 55-60% izpel	7.—	8.—	7.—	8.—
Ječmen v ješprenček št. 5. 55%	6.50	7.50	6.50	7.50
Ječmen v ješprenček št. 4. 50%	7.—	8.—	7.—	8.—
Ječmen v ješprenček št. 3. 45%	7.25	7.50	7.25	7.50
Ječmen v ješprenček št. 3. 40%	7.25	7.50	7.25	7.50

Naprava zdroba in ostale mletvske storitve se zaračunajo po dogovoru z naročnikom.

2. člen

Ta tarifa velja za mletje žit, ki imajo osnovno hektolitrsko težo po JUS standardu in največ 2% primesti ter največ 14% vlage.

Žita z večjim odstotkom primesti ali vlage in snetivo žito ni dovoljeno mletiti.

3. člen

Se v mlino žito z večjim priletom primesti čisti na čistilnih napravah, mora plačati naročnik za mletje plačilo zaračunano od bruto količine prevzetega žita.

4. člen

Dovoljen razprešek pri manjših količinah zmletih žit je pri belih žitih največ 0.2%, pri rjavih žitih največ 0.3%, pri večjem skupnem prevzemu in mletju pa pri belih žitih največ 0.1%, pri rjavih žitih pa največ 0.2%.

5. člen

Meljavo žita opravijo mlinski pogonovi strojevi.

6. člen

Gospodarske organizacije in imetniki zasebnih mlinskih obrtnih delavnic, ki uslužnostno mletje žit, morajo v mlino razobesti cenik za storitve po tarifi iz odredbe.

7. člen

Ce se ugotovi, da zaračunava gospodarska organizacija ali imetnik zasebne mlinske obrtne delavnice za mlinske storitve in usluge večje plačilo kot je določeno v tarifi te odredbe, prepove tržni inšpektor opravljanje mlinskih storitev po takšnih cenah in naznanjati pristojnemu javnemu tožniku, da uvede postopek zoper to gospodarsko organizacijo in odgovorno osebo gospodarske organizacije, oziroma imetnika zasebne obrtne delavnice, če ugotovi, da so podani elementi gospodarskega prestopka oziroma kaznivoga dejanja.

8. člen

Zoper gospodarske organizacije, ki se ne ravna po tej odredbi, se smiselno uporabi upravni ukrep iz 8. in 7. točke 92. člena uredbe o trgovanju ter o trgovskih podjetjih in trgovinah, zoper odgovorno osebo v gospodarski organizaciji pa iz 6. točke 92. člena navedene uredbe.

Imetnik zasebne mlinske obrtne delavnice, ki se ne ravna po tej odredbi, se kaznuje za kaznivoga dejanje iz 227. člena kazenskega zakonika.

Postopek zaradi gospodarskih prestopkov iz te odredbe opravi Okrajno gospodarsko sodišče v Ljubljani.

9. člen

Ta odredba velja od dneva objave v Uradnem vestniku okrajnega mesta.

Štev. št. 01-3498-14-8
Datum: št. 31. 3. 1960.

Predsednik sveta za blagovni promet: Dušan Mulej, I. št.

Predsednik občinskega ljudskega odbora: Maks Vale, I. r.

To odredbo je potrdil Občinski ljudski odbor Novo mesto na sejah obah zborov dne 31. 3. 1960.

IZ DELA ORGANIZACIJ SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

Statut SZDL Jugoslavije

vijo sklepe nižjih organov, če ti niso v skladu s smotri in če so v nasprotju s statutom Zveze.

OBCINSKA ORGANIZACIJA SOCIALISTIČNE ZVEZE

Pri uresničevanju smotrov in izpolnjevanju nalog Socialistične zveze razvija občinska organizacija Socialistične zveze še posebej svojo dejavnost v smeri spodbujanja iniciative članov in drugih državljanov pri obravnavanju političnih, gospodarskih, socialnih, kulturnih in drugih problemov komunalne skupnosti. V tej zvezi organizacija Socialistične zveze uresničuje vsestransko sodelovanje z občinskimi ljudskimi odborom, z organi delavskega in družbenega samoupravljanja, kakor tudi z vsemi družbeno-političnimi in drugimi društvenimi organizacijam ter ustanovami v občini ter jim pomaga pri izpolnjevanju njihovih nalog.

Borec se za razširitev podlage vsebine neposredne socialistične demokracije in socialističnih družbenih odnosov, si občinska organizacija Socialistične zveze prizadeva izpopolniti metode in oblike svojega dela, preko katerih bo pobuda državljanov najočnejše prišla do razprave in obravnavanju problemov komunne.

Clen 11

Da bi uspešneje izpolnjevala svoje naloge, ustanavlja občinska organizacija Socialistične zveze krajevne organizacije Socialistične zveze v mestnem in industrijskem naselju, vasi oziroma na področju stanovanjske skupnosti in krajevnega odbora.

Clen 12

Najvišji organ Socialistične zveze na področju krajevne organizacije je krajevna konferenca.

Konferenco krajevne organizacije tvori članstvo oziroma na sestankih odružnice izvoljeni delegati.

Redna volilna konferenca krajevne organizacije Socialistične zveze je vsake dve leti. Redno volilno konferenco skliče odbor krajevne organizacije.

Izredno volilno konferenco krajevne organizacije skliče po potrebi odbor krajevne organizacije na svojo pobudo ali na zahtevo petine članov oziroma tretjine podružnic.

Konferenca krajevne organizacije sprejema sklepe z navadno večino glasov navzočih članov oziroma delegatov.

Volilna konferenca obravnava celotno dejavnost krajevne organizacije Socialistične zveze, odbora in nadzornega odbora med dvema konferencama in sklepa o prihodnjih

nalogah organizacije s svojega področja.

Volilna konferenca voli odbor krajevne organizacije in nadzorni odbor.

Clen 13

Odbor krajevne organizacije izvaja sklepe konference in vodi delo organizacije med dvema volilnima konferencama.

Na svojih sejah obravnava odbor tekoča vprašanja, predloge in nasvete članov podružnic in drugih organov ter organizacij in opravlja druge, s statutom določene posle.

Odbor krajevne organizacije izvoli na prvi seji predsednika, podpredsednika, sekretarja in blagajnika.

V večjih organizacijah lahko odbor izvoli sekretarja odbora krajevne organizacije, v katerem so predsednik, podpredsednik, sekretar, blagajnik in potrebno število članov.

Sekretariat odbora krajevne organizacije uresničuje sklepe odbora in izpolnjuje tekoče naloge med dvema sejama odbora.

Nadzorni odbor na prvi seji izvoli predsednika.

Clen 14

Krajevna organizacija, ki zavema veliko področje ali ima veliko članov, lahko, da bi čim uspešneje izpolnjevala svoje naloge, organizira na delih svojega področja podružnice.

KARLA DOBRAVCA NI VEČ

Po dolgi in zavrtni bolezni je 13. julija v 58. letu starosti umrl tovariš Karel Dobravec...

njim smo izgubili edinega člona v vasi, ki je že od začetka okupacije delal za NOV...

njega pa odpeljali v internacijo. Ko se je po kapitulaciji Italije vrnil, so ga zaprli...

Po vojni si je zgradil novo hišo in mislil, da bo dočkal jesen življenja v svobodi...

Karel Dobravec je bil ustanovitelj gasilske čete na Mokrem polju in njen dolgoletni tajnik...

Karel, ostal nam boš v lepem spominu!

PUŠENJAK

Kako smo elektrificirani

Komaj 76 let je minilo, kar je Edison postavil v New Yorku prvo elektrarno na svetu...

veniji proizvedli 2,4 milijarde kilovatih ur. Ker je vsaka kilovatna ura 15 delavskih ur...

Leta 1945 je gorela električna luč v Sloveniji v 2169 krajih, lani že v 6930 krajih...

Polletni plan proizvodnje premoga: 98,7 odst.

V letošnjem prvem polletju je bilo zadoščeno planskim nalogam v zvezi s proizvodnjo rjavega premoga...

V juniju je bila dosežena proizvodnja za 3,2 odstotka višja od planirane in samo pri rjavem premogu ni bila dosežena planirana postavka...

Rudarji s Senovega in Krmelja in Kanjarice so nakopali v prvem polletju 294.850 ton premoga...

Prodajni plan 1959 pa v industriji 1,3 milijarde kWh, v komunali - 68,5 milijonov kWh...

na cesti nisi sam!

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Ledenski koledar

Cetrtek, 28. julija - Zmagoslav Petek, 29. julija - Marta Sobota, 30. julija - Krihan Nedelja, 31. julija - Ignac Ponedeljek, 1. avgusta - Ljubica...

ČESTITKA

Dne 6. julija je diplomiral tovariš Marko Bulc iz Mirne za inženirja kemije...

KINO

CRNOMELJ: 29. in 31. VII. ameriški barvni film 'Izgubljeni avto-bus'...

MALI OGLASI

Prodajni motorno kolo 175 cm, registrirano za leto 1960, cena 50.000 din...

nančne stroke s srednjo strokovno izobrazbo, pa tudi strokovno izobrazbo, po možnosti z nekaj prakse...

PREKETA

Antonija Sketelj iz Stare vasi pri Sentjernejem preključem, kar se zovira v Orahovici...

ZAHVALE

Ob tragični izgubi mojega draga sinka...

OBVESTILA

Zaradi letnih dopustov bo delal Dispanzer za žene vsak torek...

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO V času od 19. julija do 25. julija je bilo rojenih 13 dečkov in 10 deklic...

IZ NOVOOMEŠKE PORODNIŠTVA

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici Alojz Potocnik...

cem nizarske delavnice iz Semčice, dr. Krotarčič in Oblaku iz Crnomolja in vsem, ki so ob nesreči pritehali na pomoč...

PREKETA

Zaljubljeni: manica Albina Bukovec ter bratec in sestrica...

ZAHVALE

Ob tragični izgubi mojega draga sinka...

OBVESTILA

Zaradi letnih dopustov bo delal Dispanzer za žene vsak torek...

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO V času od 19. julija do 25. julija je bilo rojenih 13 dečkov in 10 deklic...

IZ NOVOOMEŠKE PORODNIŠTVA

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici Alojz Potocnik...

ZABELEŽENO

V ponedeljek: »Po čem?«

Novomeška tržnica je ob ponedeljkih že navsezgodaj pravi panj. Kmetice, ki pridejo iz bližnjih in daljnih vasi, Novomeščanke in tudi Novomeščani...

»Koliko hočete za glavico?« uprašla Novomeščanka ženo z rdečo ruto.

»Zelje pa ni moje!« pohiti uprašana. »Za glavico petelinčka vas uprašam.«

»Pet sto, pet sto!« pohiti žena, ki je malo prej »držala« se na pet sto petdeset.

Merice na tgu skoraj ne opazi več. Na merico prodajajo le še hiške, in jušno zelenjavo. Tehnica ni mogla izpodrinuti običaja, da prodajajo lističe na merice.

Tržni inšpektor vztraja na tem, da morajo prodajalke - kmetice - vseh drugih primerih prodajati na tehtnico. Kadar so kaznovane (100 din), se tega drže.

»Deset let sem kupovala na merice in firklje, bom pa še deset let!« Torej samo trma in kljubovalnost, čeprav v lastno škodo. Tu bi morale pokazati naše gospodinje več smisla za varčnost in za ukrepe tržne inšpekcije, saj le-ta dela v njihovo korist.

Ce je merica »cementirana«, torej uradno priznana oziroma preizkušena, velja lahko kot literška ali drugačna mera. Če je to navaden »firklj«, ga prodajalke ne smejo uporabljati.

Podoben živ-zav, kot na tržnici je tudi na sejmšču. »4800«, hiti kmet. »4800«, mu odgovarja prodajalec. Minilo bo četrty ure, morda več, da se bosta »zglihala« za mlade prašičke, ki so jih navozili z vseh strani. Prodajalci prihajajo z vozovi. Kupci tudi. Vendar ne vsi. Pred vhodom v sejmšče vidi celo zbirko najrazličnejših motornih vozil, od kolesa, mopeda in motorja do avtomobila.

Marsikdo naloži svojega prašička kar na motor. Počasi se tudi svinjereja modernizira...

(-čak)

Lep zgled kovinarjev treh podjetij občine Videm-Krško

V prijazni Kostonjevici so se 22. julija zbrali kovinarji iz tehle podjetji: Splošne obrtne kovinarske zadrage Videm, Obrtnega kovinskega podjetja Dobova in Splošnega kleparstva Kostonjevica.

Senovski rudarji grede lahko Rab in Bled, pa tudi v lepo ureteto na odhiti na Cres, Novajlo, jeni kotič na Bohorju je nekaj prostora. Sindikat rudnika je prisrben toliko prenočit, da se bo lahko v sezoni zvrstilo iso rudarjev. Vsi se prijetnega počitka na Jadranu močno veselijo.

Koča na Bohorju, ki jo ostrbuje Planinsko društvo Senovo, je odprta čez vse leto. Stalni osemkri so v letu in zimski sezoni dobro postregel. Le pri sluhitih, kaj vse boste našli, če pridete: televizor, električni gramofon s celo zbirko lepih plošč, dober radijski sprejemnik, v prostornem hlebišču pa je vedno na zalogi dovolj jestivin in hladnih pijač. Lepa okolica vas bo navdušila. Pridite, ne boste razočarani!

L. S.

SREČANJE PO 47 LETIH

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici Alojz Potocnik...

Novomeška kronika

Občinska uprava za dohodke, Katastrski urad in Odssek za narodno obrambo v Novem mestu so namenili v hiši št. 9 na Novem trgu (bivša davkarja, nekdanji kapucinski samostan). Ze dalj časa uporabljajo vse kritične pesotore veletrogovina »ROG« za svoja skladišča. Katastrski urad in Uprava za dohodke pa sta se preselila v Drvo nadstropje. Na vhodna vrata so pritrili list z vsebino: »Vhod za upravo za dohodke, katastrski urad, in Odssek za narodno obrambo je iz dvorišča. Kje in kako priti na to dvorišče, ni povedano in je prepuščeno iznajdljivosti državljanov. Pod napisno tablo katastrske uprave je dodan kat žep, narisani na kos papirja v obliki velike črke L, ki naj bi pokazal pot na dvorišče. Nekateri ljudje dvorišče najdejo, ne vedo pa si pomagati naprej, ker ni na tem čudovitem dvorišču nikakega malka, kje naj bi se prišlo do omenjenih uradov, pač je tu cel kaos drvarnic, vhodov v kleti, kralnice, stanovanja in celo v gasilsko pisarno. Da je zmešnjava še malo večja, se na dvorišču še dalje časa vrta nekaj zidarjev. Šele ko skozi človek z zadnje strani v vežo, zagleda nad stropičem, ki vodi v prvo nadstropje, nekaj napisov, ki povedo, da si na pravi poti.

Potreben je malo boljše kažipot do dvorišča oziroma do toliko skanih uradov!

Stropnice z ulice na živilski trg, kjer po navadi prodajajo lončarstvo za kupce in prodajalce. Dohod od lončarskih izdelkov bi bilo treba urediti z nekaj stopnicami. Ker je kamna tam okoli dovolj, bi to ne bilo združeno niti s kakimi vestirni stroki, ljudem bi pa bilo nezgledno.

Nasade ob tržnici na živilskem trgu so vrtnarji prav lepo zasadili. Pa kaj pomaga, ko sta vse cvetje in pleveli! Ali bi res veljalo staljo, če bi ta dva nasada čisto izkoreninili, da bi se cvetje spet videlo? Prav tako bi delavce, ki pometajo po prostorih pokrite travnice menda ne motilo prevet, če bi smeti kar sprosti odpeljali proč, ne pa da leže tam od enega do drugega tržnega dne.

Čiščenje ulice je v Novem mestu poglavje zase. Medtem, ko v drugih mestih opravljajo tako delo pomoči ali v zelo zgodnjih jutranjih urah, ko na cestah in ulicah ni ljudi, se godi pri nas to čisto med 8 in 9 uro jutraj, ko so na ulicah največ ljudi, ki hite s svojim delom, gospodinje pa z mlekom, nam, sadjem in drugimi predmeti.

Mesne ulice na splošno, prav posebno pa se stranske ulice, so nas posebno poglavje. Nekaj ulice so tako zanemarjene, da gre za velika poštena sram. Zadržati se bi bilo očistene zelenjave in

Brežice za dan vstaje

Tudi v Brežicah smo proslavili 19. obletnico DNEVA VSTAJE. Na predvečer je bila na levem bregu Krke proslava ob veliki udeležbi Brežičanov. O pomenu tega dne je govoril kapetan Zlindra, zraven pa je

Po 47 letih sta se nedavno tega srečala brata Zorko iz Artič. Mlajši Mihael je prišel domov na obisk iz Amerike - in da veselja ob vselem snidenju po skoraj polstoletni ločitvi ni bilo malo, si lahko predstavljamo...

Na 47 letni obletnici Dneva vstaje so se srečali brata Zorko iz Artič. Mlajši Mihael je prišel domov na obisk iz Amerike...

Brežice za dan vstaje

Tudi v Brežicah smo proslavili 19. obletnico DNEVA VSTAJE. Na predvečer je bila na levem bregu Krke proslava ob veliki udeležbi Brežičanov. O pomenu tega dne je govoril kapetan Zlindra, zraven pa je

OBJAVA OZSZ NOVO MESTO

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu sporoča:

Ker prihajajo sedaj zavarovanci iz bližnjih in oddaljenih krajev po potne stroške, posmrtnine in ograbnine neposredno na Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu ali njegove podružnice v Brežicah, Črnomlju in Krškem z izpostavo v Sevnici, obveščamo

vse zavarovance, da od 1. avgusta 1960 dalje Okrajni zavod, kakor tudi njegove podružnice, ne bo več izplačeval datujev iz zdravstvenega zavarovanja v gotovini, te...več bo vsa izplačila nakazoval po Komunalni banki.

Zavarovanci, ki so zaposleni pri pooblaščenih podjetjih, zavodih in ustanovah, pa svoje pravice iz zdravstvenega zavarovanja uveljavljajo neposredno tam, kjer so zaposleni.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu

RAZPIS VISOKE ŠOLE ZA TELESNO VZGOJO V LJUBLJANI

Na podlagi Odloda o razpisih in pogojih za vpis na fakultete, visoke šole in umetniške akademije (Uradni list FLR št. 12/59 z dne 25. marca 1959), razpisuje Svet Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani vpis študentov v I. letnik Visoke šole za telesno kulturo v študijskem letu 1960/61.

V I. letnik bo sprejetih 60 rednih študentov, medtem ko je število izrednih študentov neomejeno.

Na šolo se lahko vpišejo: 1. kandidati, ki so končali gimnazij oziroma strokovno ali umetniško šolo, na kateri je trajalo šolanje vsaj tri leta, če se je za vpis na te šole zahtevala, kot predložiti izobrazbo, osemletna osnovna ali njej enaka šola;

2. kandidati, ki so končali šolo za izobraževanje učiteljev oziroma napravili izpit, ki ustreza zaključnemu izpitu na šoli;

3. kandidati, ki so po končanem dveh razredih gimnazija, končali strokovno šolo, ki je trajala dve šolski leti;

4. državljani, ki so končali visjo strokovno šolo, trajajočo vsaj dve šolski leti;

5. Na šolo se lahko vpišejo tudi državljani, ki niso končali šol iz točk 1-4, če so bili vsaj štiri leta na uspešnem praktičnem delu v šoli ali družbeni organizaciji, kot učitelji ali vodniki.

Kandidati se lahko vpišejo pod naslednjimi pogoji:

a) Kandidati za vpis pod točkami 1-4 morajo opraviti sprejemni izpit iz fizike (mekanika) ter izpit iz slovenskega jezika. Izpit iz fizike je usmen, iz slovenskega jezika je pisarni. Na izpitu morajo npr. dokazati, da obvladajo snov, predpisano za gimnazij, na izpitu iz slovenskega jezika pa bodo dokazali, da obvladajo materinski jezik.

b) Kandidati iz točke 5 morajo na sprejemnem izpitu poleg izpita iz mehanike in slovenskega jezika, opraviti še ustnen izpit iz zgodovine in teorije telesne vzgoje.

Na izpitu iz zgodovine morajo dokazati, da obvladajo snov iz razvoja družbe od leta 1848 naprej s posebnim ozirom na družbeni razvoj pri Južnih Slovanih. Na izpitu iz teorije telesne vzgoje morajo dokazati, da so si v praksi pridobili potrebno osnovno teoretično znanje iz tega področja.

Za sprejemni izpit od a) in b) so podrobnejši pogoji objavljeni na šolski oglasni deski, lahko pa jih kandidati dobe tudi pisмено, če to žele.

RAZPIS VISOKE ŠOLE ZA TELESNO VZGOJO V LJUBLJANI

Na podlagi Odloda o razpisih in pogojih za vpis na fakultete, visoke šole in umetniške akademije (Uradni list FLR št. 12/59 z dne 25. marca 1959), razpisuje Svet Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani vpis študentov v I. letnik Visoke šole za telesno kulturo v študijskem letu 1960/61.

V I. letnik bo sprejetih 60 rednih študentov, medtem ko je število izrednih študentov neomejeno.

Na šolo se lahko vpišejo: 1. kandidati, ki so končali gimnazij oziroma strokovno ali umetniško šolo, na kateri je trajalo šolanje vsaj tri leta, če se je za vpis na te šole zahtevala, kot predložiti izobrazbo, osemletna osnovna ali njej enaka šola;

2. kandidati, ki so končali šolo za izobraževanje učiteljev oziroma napravili izpit, ki ustreza zaključnemu izpitu na šoli;

3. kandidati, ki so po končanem dveh razredih gimnazija, končali strokovno šolo, ki je trajala dve šolski leti;

4. državljani, ki so končali visjo strokovno šolo, trajajočo vsaj dve šolski leti;

5. Na šolo se lahko vpišejo tudi državljani, ki niso končali šol iz točk 1-4, če so bili vsaj štiri leta na uspešnem praktičnem delu v šoli ali družbeni organizaciji, kot učitelji ali vodniki.

Kandidati se lahko vpišejo pod naslednjimi pogoji:

a) Kandidati za vpis pod točkami 1-4 morajo opraviti sprejemni izpit iz fizike (mekanika) ter izpit iz slovenskega jezika. Izpit iz fizike je usmen, iz slovenskega jezika je pisarni. Na izpitu morajo npr. dokazati, da obvladajo snov, predpisano za gimnazij, na izpitu iz slovenskega jezika pa bodo dokazali, da obvladajo materinski jezik.

b) Kandidati iz točke 5 morajo na sprejemnem izpitu poleg izpita iz mehanike in slovenskega jezika, opraviti še ustnen izpit iz zgodovine in teorije telesne vzgoje.

Na izpitu iz zgodovine morajo dokazati, da obvladajo snov iz razvoja družbe od leta 1848 naprej s posebnim ozirom na družbeni razvoj pri Južnih Slovanih. Na izpitu iz teorije telesne vzgoje morajo dokazati, da so si v praksi pridobili potrebno osnovno teoretično znanje iz tega področja.

Za sprejemni izpit od a) in b) so podrobnejši pogoji objavljeni na šolski oglasni deski, lahko pa jih kandidati dobe tudi pisμένο, če to žele.

RAZPIS VISOKE ŠOLE ZA TELESNO VZGOJO V LJUBLJANI

Na podlagi Odloda o razpisih in pogojih za vpis na fakultete, visoke šole in umetniške akademije (Uradni list FLR št. 12/59 z dne 25. marca 1959), razpisuje Svet Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani vpis študentov v I. letnik Visoke šole za telesno kulturo v študijskem letu 1960/61.

V I. letnik bo sprejetih 60 rednih študentov, medtem ko je število izrednih študentov neomejeno.

Na šolo se lahko vpišejo: 1. kandidati, ki so končali gimnazij oziroma strokovno ali umetniško šolo, na kateri je trajalo šolanje vsaj tri leta, če se je za vpis na te šole zahtevala, kot predložiti izobrazbo, osemletna osnovna ali njej enaka šola;

2. kandidati, ki so končali šolo za izobraževanje učiteljev oziroma napravili izpit, ki ustreza zaključnemu izpitu na šoli;

3. kandidati, ki so po končanem dveh razredih gimnazija, končali strokovno šolo, ki je trajala dve šolski leti;

4. državljani, ki so končali visjo strokovno šolo, trajajočo vsaj dve šolski leti;

5. Na šolo se lahko vpišejo tudi državljani, ki niso končali šol iz točk 1-4, če so bili vsaj štiri leta na uspešnem praktičnem delu v šoli ali družbeni organizaciji, kot učitelji ali vodniki.

Kandidati se lahko vpišejo pod naslednjimi pogoji:

a) Kandidati za vpis pod točkami 1-4 morajo opraviti sprejemni izpit iz fizike (mekanika) ter izpit iz slovenskega jezika. Izpit iz fizike je usmen, iz slovenskega jezika je pisarni. Na izpitu morajo npr. dokazati, da obvladajo snov, predpisano za gimnazij, na izpitu iz slovenskega jezika pa bodo dokazali, da obvladajo materinski jezik.

b) Kandidati iz točke 5 morajo na sprejemnem izpitu poleg izpita iz mehanike in slovenskega jezika, opraviti še ustnen izpit iz zgodovine in teorije telesne vzgoje.

Na izpitu iz zgodovine morajo dokazati, da obvladajo snov iz razvoja družbe od leta 1848 naprej s posebnim ozirom na družbeni razvoj pri Južnih Slovanih. Na izpitu iz teorije telesne vzgoje morajo dokazati, da so si v praksi pridobili potrebno osnovno teoretično znanje iz tega področja.

Za sprejemni izpit od a) in b) so podrobnejši pogoji objavljeni na šolski oglasni deski, lahko pa jih kandidati dobe tudi pisμένο, če to žele.

DELAVSKA UNIVERZA VIDEM-KRŠKO RAZPISUJE VIDEM-KRŠKO RAZPISUJE

1. vpis v večereno ekonomsko srednjo šolo v Vidmu-Krško. Pogoji za vpis: 1. let, dovršena osemletna šola oziroma nižja gimnazija in zapolnitve. K prijavi priložite kolek za 50 dinarjev drž. takse, zadnje šolsko spričevalo in potrdilo delodajalca. V večereno osemletno šolo, ki je delo v Vidmu-Krškem, Kostonjevici in Podbočju. V prijavi navedite kraj, kjer želite obiskovati šolo in svojo točno naslov.

Prijave za ekonomsko in osemletno šolo sprejema Delavska univerza do vključno 28. avgusta 1960. Delavska univerza Videm-Krško

RAZPIS KMETIJSKE ŠOLE MALA LOKA

Kmetijska šola Mala Loka, pošta Velika Loka, razpisuje vpis v dvoletno živinorejsko šolo. Pogoji za vpis: 1. let, dovršena osemletna šola oziroma nižja gimnazija in zapolnitve. K prijavi priložite kolek za 50 dinarjev drž. takse, zadnje šolsko spričevalo in potrdilo delodajalca. V večereno osemletno šolo, ki je delo v Vidmu-Krškem, Kostonjevici in Podbočju. V prijavi navedite kraj, kjer želite obiskovati šolo in svojo točno naslov.

OBJAVA INDUSTRIJSKE ŠOLE LITOSTROJ LJUBLJANA

INDUSTRIJSKA ŠOLA LITOSTROJ LJUBLJANA. Prednost imajo kandidati iz Ljubljane in bližnje okolice v starosti od 15 do 17 let. Učenci prejema med šolanjem denarne nagrade v znesku do 6.000 din na mesec, kar je odvisno od polklica, letnika in učnega uspeha. Vpisovanje je vsak delavnik od 8. do 15. ure do vključno 31. avgusta 1960. Vse nadaljnje informacije daje uprava šole, Ljubljana, Djalovičeva 53, telefon 39-011, interno 411.

MALI OGLASI V DOLENJSKEM LISTU ZANESI IV USPEHI

Uprava šole

Mesto pod rušo

Obisk pri arheologih in njihovih mladih pomočnikih, ki izkopavajo pri Drnovem na Krškem polju starodavno rimsko naselbino Neviudunum

»Izkopavajo prav pred mojo hišo,« je povedal mož, ki sem ga srečal ob cesti, ki pelje v Drnovo. »Toda zlatega teleta še nisro našli,« je izdomušno pribal in se nasmejaj.

Drnovo leži blizu avtomobilske ceste, pet kilometrov od Krškega. Hiše v vasi so večinoma neometane. Rdeče strehe, rdeči zidovi hiš. Če hočeš priti do arheologov, se moraš prebiti skozi vas in vročino poletnega dne. Arheologi izkopujejo na več mestih. Dopolodne kopljejo, »tipajo« za ostanki hiš in izginule kulture, popoldne prerišujejo florise hiš, na katere so naleteli, fotografirajo in čistijo najdbe. Pred očmi arheologov vstaja mesto. Mesto, stoletja pokopano pod rušo, pozabljeno in zapuščenega. Čas, vojne, propad rimskega imperija, vse to je spravljalo mesto pod rušo in pozabljeno bi bilo morda, če ne bi nanj opozarjali zgodovinarji preteklih stoletij. In še

nekaj je, kar je pričalo o mestu: številne najdbe, ki so dolga desetletja polnile muzeje na Dunaju, v Ljubljani in drugod. Posvetila bogovom Jupitru, Neptunu, Oviranu, Silvanu, Mitri in drugim, ki so jih odkrili pri prejšnjih nesistematičnih in največkrat slučajnih izkopavanjih, so dokazovala, da je imelo mesto veliko svetišč in temu primerno kulturo.

BESEDO IMA ARHEOLOG

Peter Petru, ki sem ga dobil pri izkopavanju na vrtu hiše, na koncu vasi.

»Mesto se je imenovalo Neviudunum — Nova trdnjava. Bilo je pod rimsko upravo. Pred prihodom Rimljanov je bila to naselbina keltskih Latobikov. Pod Rimljani je bilo mesto upravno središče Dolenjske. V okviru Panonije Superior je mestno okrožje Neviudunuma obsegalo vso Dolenjsko na zahodu do Višnje gore, kjer je mestno področje

mejlilo na Emono, proti severu je mejila Sava na provinco Noricum oz. na celjsko mestno okrožje, manj pa je znana meja proti vzhodu, kjer je to okrožje mejilo na Sisico — Sisk. Mesto je bilo važno prometno središče. Skozi Neviudunum je šla glavna državna cesta, ki je vezala Italijo z vzhodom.

Mesto je živelo vse do prihoda raznih germanskih in pozneje slovanskih plemen. Ob propadanju rimskega imperija

življenje ob pogledu na drugo stran novega, kjer so bile upodobljene boginja Sreče-Fortuna in druga božanstva...»

Napitva se po vasi. Ogledava si še izkopavanje na bližnjem travniku. S križnimi jarki so odkrili poslopje. Našli so celo kose notranjega ometa. Ti so živo-rdeče pombarvani. V barvo so mešali beljakovine in tako je zdržala do danes.

POMENEK OB PobeGI REKI

»Poleg mesta je nekaj tekla Sava. Sedaj teče pet kilometrov proti severu. Premaknila se je. Znano je, da je Sava večkrat spreminjala svojo strugo.«

Stopiva do suhe struge Save. Struga je globoka. Arheolog pokaže na kamniti bloka, ki morata iz zemlje na bregu.

»To so ostanki nekdanjega pristanišča,« pove. »Mesto je bilo pravo križišče cest. Razen tega je šlo precej prometa brez dvoma tudi po reki. Kamniti bloki, ki se tukaj vidijo, so gotovo pripeljani. Takega apnenca tu blizu ni našli. Vaščani Drnovega so dolga leta dobivali material za svoje hiše iz ostankov mesta, ki je nekoč ležalo na tej strani Save. V vasi je našli blizu dvajset podobnih kamnitih blokov.«

Pred sto leti je tukaj izkopaval novomeški geometer Lettmühler. Kopal je v vasi na več mestih. Obupano je dejal, da ne more najti nobenega zidu — ostankov stavb ali česa podobnega. Pač ni vedel, da so morda ravno tam, kjer je izkopaval, kmetje izkopali kamene in gradbeni material.

GROBLJE

Od pristanišča ob pobeGI reki, ki ga nameravajo odkopati, sva se napotila na zemljo, ki leži na koncu vasi neobdelana in zapuščen. Tudi tukaj koplje skupina. Vodi jo Tone Knez, kustos Dolenjskega muzeja.

Tukaj nekje se je mesto moralo končati,« domneva Tone Knez. »Morda bomo naleteli na obrambno obzidje, o katerem piše Valvasor. Vendar menimo, da mesto ni imelo obzidja in obrambnih utrdb.«

Tu je v osemnajstih letih prejšnjega stoletja izkopaval Pečnik. Izkopanine je prodajal raznim muzejem. Našel je okoli 1500 predmetov, ki so bili zakopani v grobovih.

Zanimivo je, da se na njihovem spoznajo grobovi po bujnem rastju. Našli smo nekaj grobov na nrtvi detelje. Lega groba je označena z deteljo, ki po velikosti presega svoje okolice.«

Predno sem odšel iz vasi, sem se hotel pogovoriti še o zlatem teletu, na katerega je namignil kmet ob cesti, ko sem prihajal.

Pred svojo hišo, poleg groblje, je sedela starejša žena. Njo sem izbral za pomenek o

ZLATEM TELETU

To je beseda, ki jo morda že stoletja izgovarjajo vaščani. Beseda, ki je postala del njihovega besednjaka. Zgodba o zlatem teletu! Morda jo je ustvarila domišljija. Lahko pa tudi, da so iz roda v rod pri-

RIMSKA HIŠA V ŠMIHELU

Pretekli teden je Dolenjski muzej pod vodstvom kustosa za arheologijo vodil izkopavanje večje rimske hiše v Šmihelu pri Žužemberku. Pri delih so sodelovali dijaki — člani arheološkega krožka novomeške gimnazije. To praktično terensko delo pri izkopavanju pomeni za dijake zaključek rednih tedenskih predavanj o arheologiji med šolskim letom, katere jim je posredoval kustos Dolenjskega muzeja. Tako so dijaki pri praktičnem delu na terenu spoznali način izkopavanja, dokumentiranja in zaščito objektov.

povedovali o svetiščih, o božanstvih v njih.

»V tej vasi živim že od štirnajstega leta,« je povedala Marija Anžur. »O, veliko vam lahko povem o zlatem teletu! Oče je pripovedoval, da je povedal oče njegovega deda, da je zlato telet zakopano ob suhi strugi Save. Saj ste videli kamnite bloke ob Savi? No, vidite, tam nekje mora biti zakopano... Moj oče, davno je bilo to, je pripovedal, da se mu je vedno izplačalo orati. Pri oranju je našel toliko starega denarja, da je bil plačan ves trud. Vsak teden je iz bližnje graščine privedel baron in obiral novce. Vsakega je pogledal, malo ostrgal, da je videl iz česa je in če je bil zlat, ga je boljše plačal... Pa še nekaj vam bom povedala. Na koncu vasi, nekaj hiš od tu, je pred leti živel star mož. Nič ni delal, samo časopise in knjige je bral. Imel je stare, črne bukve. Pravil je, da je zlato telet prav zagotovo zakopano ob suhi strugi Save. Bil je učen mož...«

Tako pripoveduje. Iz roda v rod so tako pripovedovali. Pripovedke o zlatem teletu so z letošnjimi izkopavanji oživele. »No, morda pa bodo le našli,« pravijo ljudje v vasi.

PETER BREŠČAK

STARA PESEM V MODERNI OBLIKI

»Pastirček pasel je ovce, začel antene štet...«

— Čestitam, draga moja, poročila si najbolj interesantnega med možmi, ki sem jih jaz zavrnila...«

Tudi zračne poti so ozke

V ameriški državi Illinois ta v zraku trčila dva reaktivca, eksplodirala in zginila v plamenih. Oba sta letela s hitrostjo 1600 km na uro.

Enotedensko izkopavanje je pokazalo, da imamo v Šmihelu opravlja z večjo kmetijo nekdanjega rimskega veljaka. Tako je bilo najdeno veliko zidov, ki so nekoč obdajali stanovanjske in gospodarske prostore te kmetije. Že pred vojno je bilo na tem zemljišču najdenih nekaj bronastih rimskih novcev in železna sulica, letos pa smo našli dosti črepij lončenih posod in nekaj ostankov rimskega stekla. Vse kaže, da je bil lastnik tedanjega posestva neki Vibius Emeritus, čigar nagrobni spomenik z izloesanimi podobami njegove družine je v zidan v pokopališčem zidu v Šmihelu. Vsi zidovi, ki so bili letos odkriti, so dobro ohranjeni ter bodo očuvani tako, da bodo vsak čas dostopni in vidni.

K. T.

BOGOMIL LILIJA: 3 NA SPREHODU PO MALO ZNANI NOVOMEŠKI OKOLICI

Hotela sva urno do brezna, pa Kastelic naju ni kar tako pustil. Ponudil nama je domačo kapljico, kajti njegov dom je zelo gostoljuben. Ko sva se prijetno odžejala, sva se namerila proti breznu. Vendar sva kmalu ugotovila, da sva zašla s prave poti. K sreči sva opazila višje v rebri hišo, pred katero je zalo dekle menalo perilo. Nekam čudno boječe naju je motrila, ko sva se namerila proti njej. Kar vidno se je oddahnila, ko sva se pozanimala za brezno. Po nekaj minutah naju je objel hlad kraškega gozda. Menda bi se po njem še precej časa sukala ko mačka okoli vrelke kaše, če se ne bi po poti pripodila na kolekih dva vaška mladeniča, ki jo je gotovo napolil za nama Kastelic ali Koter. Zdaj sva hitro dosegla rob prepadine, ki je porasel z drevjem in grmovjem. Od tod se je videlo precej daleč v mračno globino, ki pa je dostopna le tako, da se navežeš na vrv. Seveda je pri roki nisva imela, pa tudi sicer sva si priznala, da sva že mimo svojih fizikalturnih sposobnosti. Torej sva le zvedavo strmelu navzdol in opazila tam ostanke lestev, na katere sta naju opozorila spremeljvalca.

Od brezna smo skupaj krenili navzdol v plitvo vrtačo Jazna dol, kjer so še ohranjeni ostanki apnenice, ki je prenehala delati pred kakimi petimi leti. Brž zraven je Lakovniški studenec, močan in stanovitven kraški izvir, kjer po legi sočec, prihaja na dan voda iz kotanj Koterjeve prepadine. Do izvira drži posebna pot, saj tu napajajo okolici živino, izpirajo perilo in hodijo s škafi po pitno vodo, kadar jim jo v suši doma zmanjka v vodnjakih. Termometer je pokazal, da ma izvorna voda 11°C. Ker je vedno enako hladna, izhaja iz izvira pozimi sopena in menijo domačini, da je takrat mnogo toplejša kot v poletni vročini.

Ob vijugavem potoku Vejerju, ki mu tu že pravijo Petelinček, sva jo mahnila naprej proti Rakovniškemu studencu, ki je pod vasjo Rakovnik. Kraj mlina sva prekoračila visok most čez potok, ker naraste v njem voda ob močnem deževju razmeroma visoko. Tu sva krenila po desni strani potoka navzdor do bližnjega Rakovniškega studenca, kjer vrede voda kar iz tal na več mestih. Ta studenec ima med domačini še višjo ceno kot oni v Lakovnici. Je za spoznanje hladnejši in ne presahne nikoli, zato je urejen za napajanje živine, za pranje in zajemanje pitne vode.

Od tod sva se povzpela po klancu navzgor v vas, da bi obiskala partizansko Cubrilovo mamu. Zal je ni bilo doma. Zato sva se tu ustavila le toliko, da sva povprašala dve prijazni ženicji za pot na Težko vodo.

Dan je postajal pošteno vroč in sonce naju je žgalo, da sva se krepko znojila. Na srečo sva potovala skozi gozd, a tod je držalo v vse smeri toliko kolovozov in steza, da se je bilo težko odločiti. Vse so bile bolj ali manj podobne poti, ki sta jo nama opisali obe domačinki. Odločila sva se za kratek posvet, kajti časa za dolge razprave ni bilo. Sonce je stalo visoko na nebu in dan se bo kmalu nagnil na drugo stran. Odločila sta se kar za neko določeno pot, ki je bila res prava, da sva po njej dosegla Težko vodo. Vas stoji ob istoimenskem potoku ob cesti, ki pelje iz Novega mesta čez Gorjance v Belo krajino. Bilo je točno poledne.

V vasi dobro poznam Beletovo hišo, saj je sem čisto zahajal moj pokojni oče, kadar je obiskoval sadjarje in čebelarje. Tudi sicer se je tu rad ustavil pod košato lipo na dvorišču, kjer stoji okrogla kamnita miza.

Roman je dejal, da nosi s seboj v torbi postojnsko mortadelo. Le kruha nisva imela. Ni kazalo drugega, kot da sva tu poprosila zanj, s pijačo pa so nama brž sami postregli, kajti to se v takih dolenskih hišah samo po sebi razume. Zadovoljila sva se z vinom, za žganje pa sva se lepo zahvalila, ker se ga oba na potovanju raje vzdrživa.

Počitek v hladni senci pod košato lipo se nama je odlično prilgel. V dobri uri sva pošteno omlatila pol sveže pečene hlebca kruha ob mortadel in pospravila polič dobrega vina, ki je ohladil žejo. Medtem sva z zanimanjem poslušala Beletovo mamu in tudi oba »mlada« sta kljub delu rada kramljala. Kako rada bi še ostala v tej prijetni družbi, da ni priganjal čas. Po cesti navzdol sva se napolila k izviru Težke vode. To ime so dali močnemu potoku zato, ker so ženske tu zajemale vodo in nosile težko breme od izvira po strmi poti v vas.

Ribolov je lep šport in da bi bil tudi odoben — posebno za tiste, ki niso stregani s komofiliteto — si je nekdo izmislil takle plavajoč sedež. Vso napravo za lahkoto zmontirate v petih desetih minutah, tehta 16 kg in jo zloženo nosite na suhem na rami, privezano z dvema močnima jermenoma. Motorček dveh konjskih sil pri-

Na radarskem stolpu neke znanke družbe iz ZDA so montirali veliko 60-tonsko svetilko z reflektorjem in z mnogimi močnimi kanali. Naloga te svetilke za radar, kot jo imenujejo, je, da ugotavlja stopnjo vpliva radarske kupole na sprejemnik, ki ga ima vmontiranega.

brani ribiču še vesla. Konstruktor, American Dick Brackett pravi, da bo svoj izum še izpopolnil in ga začel izdelovati serijsko.

Za najmanjšo podmornico velja Minisub Mark VI. Dolga je 4,5, visoka 1 m, 70 cm široka, tehta 204 kg, brez motorja in baterije pa 177 kg. V njej imata prostor voznik in potnik. Če v podmornici ni motorja, jo poganjata naprej dva moža s pomočjo pedalov. Voznik manevrira s krmilom kot v letalu. Hitrost, ki jo doseže podmornica, je od 3,5 do 7,3 milje na uro.

Skica glave v Drnovem izkopane rimskega orla

pa so propadala tudi mesta...»

»So v prejšnjih desetletjih veliko izkopavali?«

»Izkopavali so. Vendar ne dovolj. Izkopavanje Neviudunuma je do sedaj ena najbolj perečih nalog rimske arheologije pri nas, saj bo prav Neviudunum dal ključ za razumevanje razmerja med osvajalci Rima in domačini.«

OBISK V SPALNICI

kdovekaterega rimskega uradnika. Obisk je predlagal arheolog. Vstopila sva brez trkanja. Samo »dobro dan« sem rekel fantom in dekletoma, ki so previdno odkopavali.

Stopila sva k jami. Trideset centimetrov pod rušo se vidijo ostanki sope. Po njej so razporejeni stebrički iz opeki.

»Na teh stebričkih so bila tla sope. Prostor pod tlemi je bil votel. V Neviudunumu so poznali »centralno kurjavo« hipokaut. Na enem koncu hiše so imeli peč, iz katere so odvajali topli zrak po kanalih v stanovanjske prostore. Peč, kjer so kurili, je bila precej oddaljena od sobe. Tako se je zrak očistil dima in saj.«

»Doma bom predlagal, naj si omislijo tako centralno kurjavo,« je rekel fant, ki je previdno odkopal stebriček. Skupina fantov in deklet je iz vasi. To so dijaki, vajenci, ki jih je zanimivo delo pritegnilo. Med njimi je tudi Aljoša, tretješolec iz Nove Gorice. Pravi, da se bo odločil za študij arheologije in da je prej hotel videti, kakšen poklic in kakšno delo je to.

ZENSKÉ VRČI IN CESARJI

Prvega sicer ni našli med ostanki rimske hiše. Vrči pa so pogosti. Fantje, ki izkopujejo, so takoj našli zvezo med ženskami in zdrobljenimi vrči.

»Kajni, da se ženske skozi stolpce nje izpremenijo. Ze za časa Rimljanov so razbijale vrče in še sedaj jih,« je rekel Tone in položil košček lončene posode na kupček. Seveda se je samo šaljil. Dobro ve, da je vrče zdobil pritiški zemlje.

Med predmeti, ki so jih odkopali, je zanimiv podstavek nekoga kipeca, ki je izredno obrtno delo. Našli so tudi glavo orla, ki je verjetno rebila kot končnica stola ali postelje. Posebna zanimivost so ostanki okenskih sip. Te sipe so na obeh straneh gladke in kažejo na visoko stolarsko izurjenost. Sipe so bile verjetno pripeljane po Savi, ki je včasih tekla mimo mesta. Prevoz takega blaga po cesti je bil težaven, ker je bila pot dolga in polna nevarnosti. Našli so tudi del verižnega oklepa in zapponko iz bronu v obliki ose.

Ko sem vprašal arheologa, koliko novcev so že našli, je povedal, da so pravkar odkopali štiridesetega. Pokaže mi ga.

Glava cesarja. Okoli nje napis: KONSTANTIUS NOBILISSIMUS CAESAR. Na drugi strani je božanstvo z napisom GENIO POPULI ROMANI.

»Bili so časi,« pripoveduje arheolog, »napadov in lakote. Takrat je bil denar najboljše propagandno sredstvo. Urjeval je zaupanje v cesarja, ki je bil upodobljen na eni strani in budil vero v boljše

OKROGLE

VZGOJITELJ
»Uh, moji otroci so grozno razposajeni. Kaj pa tvoji? AH kdaj udariš sinka?«
»Naa, nikoli. Samo takrat, kadar se branim...«

CAKANJE
»No, spet greš z mano neobriti!«
»Čalkej: obril sem se, ko si se ti začela oblačiti.«

— Prisrčne čestitke, gospa! Vaš mož je pa res ljubeznav...«

PIŠE: *Drago Vesnina*

ZAKAD OBALI NA RISE!

Milan Maver

34

Nemec je čakal, dokler ni možki s svojo priveslalo do njega. Bil je manjše, tršate rasti, rdečelichen in pegast. Skočil je na suho in šepnil v nemškem jeziku:

»Komaž sem dobil čoln. Ni boljšeja, ampak šlo bo.«

»Kje imaš svoje stvari?«

»V kovčku. Pokril sem ga s platnom. In ti?«

»Našel sem škaflo,« je veselo odvrnil Nemec. »Vse je v redu.«

»Krasno!« Prišlek je razgrnil zavitek papirja. »Pomorski zemljevid! Bratec, nisem bil zaman mornar. Ujel sem angleškim križarkam, pa ne bi ubogemu patrolnemu čolnarju.«

35

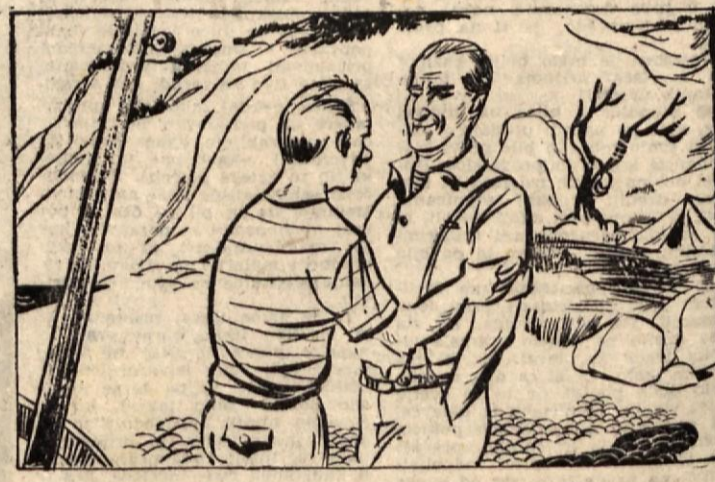
»Koliko časa bova potrebovala do Italije?«

»Najprej morava veslati, da ne bo sumljivo. Zvečer razpnem jadra in zarava sva tam.«

»Dobro,« je priklimal laži-znanstvenik. »Zdi se mi, da je najbolje, če takoj odrineva. Teško sem odkopal škaflo, tle mulci so mi bili ves čas v napoto. Nekki profesor je z njimi, ki me ni prevedč prijazno gledal. Pravkar se mudi v mestu.«

»Če naju najdejo, nama nič ne morejo, ker imava dokumente v redu. Priljago nama lahko pregledajo. Za škaflo sem pripravil pod barko močan kavelj.«

»Kuzam lepši načrt. Pogledj paglavca v čolnarju.«

36

Nemec, ki je bil med vojno mornar, je lokavo pomežiknil svojemu pajdašu. »Slisiš, Kurt, to je ideja! Motorni čoln, kajne? In z jadrji povrhu, kadar zmanjka bencina.«

»Tako je, Werner,« je rekel laži-znanstvenik Kurt. »Videl sem čoln od blizu, izvrsten je. Samo ena nevarnost preti...«

»Tudi to sem že razmislil,« je rekel Kurt. »Vleklja jih bova v barki s seboj, nato jih bova odvezala.«

»Slajna zamisel!« je kriknil Werner. »Dragec, čakajo naju lepi časi. Prej ko izgineva od tod, bolj bo za naju!«